

UN BOCÍ DE LENGUA

Un bocí de llengua

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

Reconeixement-NoComercial-Compartir amb la mateixa llicència 2.5 Espanya
Sou lliure de:

copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra

fer-ne obres derivades

Amb les condicions següents:

Reconeixement. Heu de reconèixer els crèdits de l'obra de la manera especificada per l'autor o el llicenciador (però no d'una manera que suggereixi que us donen suport o rebeu suport per l'ús que feu de l'obra).

No comercial. No podeu utilitzar aquesta obra per a finalitats comercials.

Compartir amb la mateixa llicència. Si altereu o transformeu aquesta obra, o en genereu obres derivades, només podeu distribuir l'obra generada amb una llicència idèntica a aquesta.

- Quan realitzeu o distribuïu l'obra, heu de deixar ben clar els termes de la llicència de l'obra.
- Alguna d'aquestes condicions pot no aplicar-se si obteniu el permís del titular dels drets d'autor.
- No hi ha res en aquesta llicència que menyscabi o restringeixi els drets morals de l'autor.

Els drets derivats d'usos legítims o altres limitacions reconegudes per llei no queden afectats per l'anterior.

Això és un resum del text legal de la llicència completa

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>

© CPNL - CNL de Badalona i Sant Adrià 2008

Redacció:

Teresa Fernández, Enric Batllori

Impressió:

Gràfiques Bétulo, S L

DL: B- 25101-2009

Maig de 2009

■ Continguts

Presentació	5
Introducció.....	6
Bocins.....	7
Recursos a internet.....	57
Índex	63

Presentació

El Consorci per a la Normalització Lingüística, que enguany celebra els seus primers 20 anys, sempre s'ha caracteritzat per voler acostar la llengua catalana a les persones de tot Catalunya, independentment del seu origen i de la seva formació. Els cursos de llengua catalana que imparteix li han donat la vessant més coneguda, encara que moltes d'altres actuacions ens han ajudat i ens ajuden a fer que la llengua catalana sigui al nostre abast i a millorar-ne l'ús.

El Centre de Normalització Lingüística (CNL) de Badalona i Sant Adrià edita des de l'any 2002 *Un bocí de llengua*, una publicació que ja ha arribat al número 60. Durant aquest temps, ha volgut ser un recurs -en un format que es pot guardar en un bocí de la memòria de l'ordinador- perquè els usuaris i les usuàries del servei d'assessorament del CNL millorin la qualitat lingüística dels seus escrits i aconseguixin ser autosuficients en qüestions de llengua catalana.

El fet que el nombre de persones que sol·liciten *Un bocí de llengua* hagi augmentat progressivament -de les 6 de la primera tramesa a les gairebé 500 en l'actualitat- demostra l'interès de la proposta. Així, alguns dels apartats d'*Un bocí de llengua* s'han publicat o es publiquen en revistes locals de Badalona i Sant Adrià de Besòs, i també algunes institucions i empreses els han inclòs en les seves intranets.

Ara el CNL ofereix tots els *bocins* en una llibreta, agrupats alfabèticament perquè siguin més fàcils de consultar. Com a president del Consell de Centre del CNL de Badalona i Sant Adrià, espero que aquesta eina us sigui útil. Si la teniu a les mans ja sou, doncs, *bocinaires*.

Jaume Vives

President del Consell de Centre del CNL Badalona i Sant Adrià
Regidor de Cultura i Patrimoni Cultural de l'Ajuntament de Badalona

Introducció

Un bocí de llengua es va enviar per correu electrònic per primer cop a unes quantes persones usuàries habituals del CNL, i des d'aleshores ha mantingut el format: un full en Word amb explicacions sobre aspectes conflictius de la llengua o dels que generen més dubtes, en un to que vol ser distès i planer. La gran majoria de les paraules i de les qüestions que hi tractem són fruit de l'observació d'usos que es poden millorar i que hem trobat al revisar documents dels nostres usuaris.

Vam començar amb una relació de sinònims del verb *realitzar* i després s'hi han comentat paraules (com *contemplar*), s'han donat alternatives lèxiques (per a anglicismes com *blog* o per a barbarismes com *tope* o *colleja*), s'han donat indicacions sobre l'ús del guionet o de les majúscules i minúscules, s'ha tractat la diferenciació entre *el web* i *la web* o *nomenar* i *anomenar*, etc. Tres vegades s'ha fet el *Joc del Bocí*, un concurs de preguntes amb premis per als *bocinaires*.

Un bocí de llengua està obert a tothom: només s'ha d'enviar un missatge a l'adreça electrònica assessoramentbadalona@cpnl.cat i emplenar la sol·licitud que us enviarem. A partir d'aleshores, sereu un/una *bocinaire* i rebreu cada dos mesos el *bocí*.

Si teniu propostes de nous continguts o de temes que vulgueu que comentem no dubteu a fer-nos-les arribar!

Enric Batllori i Teresa Fernández

Indicacions

En rodona, paraula catalana (per exemple, **text**).

En cursiva, paraula o locució no catalana (per exemple, **plano**).
També quan es fa servir la paraula correcta com a exemple.

Amb un asterisc, paraula o locució catalana incorrecta (per exemple, ***texte**)

✘ Exemple incorrecte

✔ Exemple correcte

UN BOCÍ DE LENGUA

,-

Des de sempre hem separat els nombres enters dels decimals amb una **coma** (i no amb un punt, que és un costum anglosaxó). En la nostra moneda, l'euro, també separem amb una coma els euros i els cèntims. Però quan en la quantitat no hi ha cèntims, el signe format per una coma i un guionet (,-) indica que és una xifra rodona, sense decimals. Per això no l'hem de fer servir després dels cèntims o decimals: estem duplicant el signe i li fem perdre el significat.

✗ 134,67,- €

✓ 134,67 €

✓ 134,- €

Recordem que la paraula *euro* no té abreviatura (però sí símbol internacional, € i EUR) i que els cèntims s'abreugen **ct.** (invariable per al singular i per al plural).

1 i 11

Apostrofem *el, la i de* davant dels nombres que, escrits en lletres, comencen amb vocal, tant si el nombre s'expressa en xifres aràbigues com en xifres romanes. Les **regles d'apostrofació** es compleixen tant si escrivim els símbols numèrics com el nom que els correspon amb lletres.

L'11 de novembre – L'onze de novembre

L'1 de març – L'u de març

L'XI Fira de la Terrissa – L'Onzena Fira de la Terrissa

Un import d'1.000.000 d'euros

*A nivell de

Les locucions **a nivell i *a nivell de* són incorrectes. Convé substituir-les per les preposicions i les locucions prepositives *a, com a, en, entre, pel que fa a*, o bé prescindir-ne i cercar una redacció alternativa.

✗ Ho van discutir a nivell de constructors

✓ Ho van discutir **entre** (o **com a**) constructors

La paraula *nivell* sí que forma part de l'expressió *al nivell de* en frases com

~~Al nivell del mar la temperatura és força més alta~~

Abreviatures

Pel que fa al plural de les abreviatures, hi ha dues possibilitats segons el tipus d'abreviatura de què es tracti.

En l'abreviatura en què la part final del mot és present, cal afegir *-s* o bé canviar *-a* per *-es* segons que es tracti d'un nom masculí o femení, seguint la normativa general de la formació dels plurals.

Sr. (senyor) / Srs. (senyors)
ctra. (carretera) / ctres. (carreteres)

Les abreviatures que no tenen com a formant la part final del mot es mantenen invariables; no és correcte marcar el plural afegint una *-s*.

tel. és l'abreviatura de *telèfon* i de *telèfons* (no és correcte utilitzar *tels. per abreujar *telèfons*)

pàg. és l'abreviatura de *pàgina* i de *pàgines* (no és correcte utilitzar *pàgs. per abreujar *pàgines*)

Adhesius, *enganxines i pegatinas

L'imprès o qualsevol altre element que s'adhereix per contacte i que en anglès s'anomena *sticker*, en francès *adhésif* i *autocollant* i en castellà *adhesivo* i *pegatina*, en català és (únicament) **adhesiu**.

- ✗ M'han enganxat una pegatina al parabrisa del cotxe
- ✗ M'han enganxat una enganxina al parabrisa del cotxe
- ✓ M'han enganxat un adhesiu al parabrisa del cotxe

Adjuntar, annexar i acompanyar

Adjuntar: fer que una cosa vagi unida com a auxiliar a una altra.

Adjuntem els documents
Us envio, adjunts, els documents

Annexar: ajuntar una cosa a una altra de manera que aquella depengui d'aquesta, i li serveixi de complement.

Us trameto annexes les llistes

Acompanyar: adjuntar una cosa a una altra considerada com la principal.

Va acompanyar la sol·licitud amb els documents requerits

Advertència o advertiment?

Aquestes dues paraules que utilitzem per avisar algú són sinònimes, però no totalment: **advertència** es refereix a l'acció d'amonestar o reprendre.

És incorregible: no fa cap cas de les nostres advertències

advertiment es refereix a l'acció d'avisar, assabentar algú d'alguna cosa o adonar-se d'alguna cosa (és, doncs, un avís sense comminació).

Advertiment al lector

Afrontar / fer front a

El diccionari normatiu recull tant el verb **afrontar** com la locució **fer front a** amb el significat de 'resistir, oposar-se, plantar cara'.

Per tant, podem dir:

afrontar un enemic, les dificultats, els problemes, els riscos, les pressions...

fer front a un enemic, a les dificultats, als problemes, als riscos, a les pressions...

Això no obstant, hi ha un ús que convé evitar: **afrontar** (o **fer front a**) un pagament, una despesa... En aquests casos, pròpiament, no ens hi oposem ni hi plantem cara. Per tant, seguint el criteri d'utilització d'un llenguatge administratiu neutre, farem servir altres verbs com *atendre*, *respondre a*, *fer*, *satisfer* o *fer-se càrrec de*.

Aiguagim

Retornats al ritme habitual i abans no arribin els possibles excessos de Nadal, decidim que hem d'anar al gimnàs. Podem triar entre diverses disciplines: plenes de ritme (**aeròbic**, **gimnàstica jazz**, **capoeira**, **aiguagim...**) o reposades (**ioga**, **tai-txi**, **txi-kung**, **mètode Pilates...**).

L'**aiguagim**, per exemple, consisteix a fer exercicis gimnàstics dins l'aigua, amb música generalment per fer-los més amens. És la forma catalana del popular *aquagym*, una forma francesa que està formada per les paraules *aqua-* (com en llatí, 'aigua') i *gym*, la forma reduïda de *gymnastique* (gimnàstica en francès).

Tenim moltes altres paraules que en català també comencen amb *aigua*, com ara *aiguamoll*, *aiguarent*, *aiguafort*, *aiguamarina...*

Aleshores / A les hores

Aleshores i *alhora* són formes adverbials que es poden confondre amb els conjunts *a les hores* i *a l'hora*.

Aleshores és sinònim de *llavors*

Alhora significa *plegats, ensems* (més acadèmic o formal)

A les hores i **a l'hora** són conjunts nominals introduïts per la preposició *a*. Equivalen a 'en el moment de', 'en el moment precís'.

Vaig arribar a la cita a l'hora prevista i vaig trobar-hi en Joan, fins i tot vam entrar alhora al despatx. Ja tornava a ser a casa quan vaig adonar-me que no podria quedar amb ell a les hores convingudes... Aleshores vaig trucar-li, però ja havia marxat de l'empresa, ell sempre plega a l'hora.

Altre i altra

Recordem que *altre* és un adjectiu de **dues terminacions**, per la qual cosa té forma femenina i forma masculina:

Un altre dia, un altre minut

Una altra setmana, una altra vida

Anem a la platja...

Però abans de sortir hem de comprovar que portem tot el que "ens cal" (que de vegades és més del que cal): les tovalloles, **el para-sol**, les cremes solars, les gorres, les xancleres... I, si hi anem amb nens, encara ens falten **els braçals** o **la bombolleta**, els matalassos inflables, les joguines de la platja, etc. I per a nosaltres, una bona **gandula!** Després, a mig matí, necessitem refrescar-nos interiorment i anem a buscar un cucurutxo o un cornet al **quiosquet** que, com cada any, és en un lloc estratègic de la platja...

Mentre prenem el sol -amb precaucions- ens vénen al cap totes les paraules que ens hem estalviat de dir: *sombrilla, manguitos, burbujita, tumbona* i *chiringuito* (tot i que alguns mitjans de comunicació en diuen 'xiringuito').

■ Anys sense punt?

Sí, perquè no és una quantitat, sinó un nombre que pertany a una sèrie. Quan es designen **quantitats**, s'utilitza el **punt** per marcar els milers, els milions, etc., especialment quan es tracta de diners.

3.780.000,45 euros

No s'ha de posar un punt en els milers dels nombres que pertanyen a **sèries**: és el cas dels anys, dels telèfons, dels DNI, de les pàgines, dels números de la loteria...

S'acosta l'any 2005

DNI 56 8 96 563 V

Consulta-ho a la pàgina 1234

El primer premi ha estat el 45678

En el cas dels telèfons i els DNI o NIF, si la lectura es fa difícil perquè tenen moltes xifres, es pot deixar un espai en blanc allà on calgui.

■ Apòstrof

L'apòstrof és un signe ortogràfic que utilitzem per marcar l'elisió d'algunes vocals que pertanyen a dues paraules diferents, quan es pronuncien alhora.

Un d'aquests dos mots ha de ser un article definit, la preposició *de* o un pronom feble.

L'apòstrof és sempre una coma volada, **mai** un accent amb un espai. En el teclat dels ordinadors es troba a la tecla amb el signe d'interrogació.

✗ L'accent amb espai ocupa dos llocs

✓ L'apòstrof uneix paraules

■ Aranja i *pomel?

Doncs no ho sabem, però ho hem vist escrit...

Sí sabem què és una *aranja*, el fruit de l'aranger (*Citrus paradisi*), d'estructura semblant a la taronja, arrodonida, de color groc pàl·lid o ataronjat i polpa més o menys àcida i una mica amarga. En castellà es diu *pomelo*.

■ Arran de...

Vol dir 'gairebé tocant, fregant, gairebé al mateix nivell de'.

L'helicòpter volava arran d'aigua

I, en sentit figurat, 'immediatament després de' o 'a conseqüència de'.

Arran d'aquella reunió van signar un acord de col·laboració

És incorrecte utilitzar les expressions ***arrel de** o ***a rel de**, que són traducció literal del castellà i no tenen res a veure amb l'arrel o la rel catalanes.

Arrel

És la part inferior d'una planta, generalment enfonsada a terra i que creix en sentit oposat al tronc.

Per analogia, s'utilitza en altres contextos, i també en dret o matemàtiques.

El Pep ha posat arrels a la Val d'Aran

L'arrel d'una equació

Béns arrel (=béns immobles)

També es pot dir **rel**.

Arxiu i arxivament

Cal distingir l'acció d'arxivar, anomenada *arxivament*, del lloc destinat a guardar els documents, anomenat *arxiu*.

La Laura va a l'arxiu i arxiva els exàmens antics: s'encarrega de l'arxivament

Avanç i avenç

A la carretera, trobem una moto que ens **avança**, ens fa un **avançament**.

Ens casem, però hem d'**avançar** la data per alguna qüestió.

Volem anar de vacances però no tenim prou diners: demanarem un **avançament** -o una **bestreta**, o una **anticipació**- de la paga d'estiu.

Hi ha tants cotxes que la caravana **avança** molt lentament.

I no ens *adelanten ni ens fan un *adelantament...

Avenç significa **progrés** i també **quantitat estalviada** (ús antic):

L'avenç de les ciències ens ha portat internet

Tinc un avenç per poder anar de vacances

Així doncs, **avenç** és un sinònim d'**estalvi**, de **progrés**, però no d'avanç.

Avançar no és sinònim d'estalviar ni de progressar.

Bimensual, bimestral

Si és un fet quinzenal, que té lloc dues vegades al mes, és un fet **bimensual**.

El Consell es reuneix cada primer i cada tercer dilluns; és a dir, bimensualment

Si és un fet que té lloc una vegada cada dos mesos, és un fet **bimestral**.

El Consell es reuneix bimestralment; és a dir, convoca sis reunions en un any

Bloc

El Consell Supervisor del TERMCAT ha aprovat la forma **bloc** com a traducció de l'anglès *weblog* o *blog*.

Un **bloc** és una pàgina web, generalment de caràcter personal o poc institucional, amb una estructura cronològica que s'actualitza regularment i que presenta informació o opinions sobre temes diversos. Aquest tipus de pàgines web han estat una veritable revolució als Estats Units d'Amèrica i sembla que, a poc a poc, el fenomen es va estenent arreu del món.

Com a denominació de la persona que gestiona un bloc o que és aficionada a navegar per aquestes pàgines (en anglès *blogger*), el Consell Supervisor ha aprovat la forma **blogaire**.

Cadascú

Pronom que indica 'tota persona sense distinció, tothom distributivament'.

Cadascú ha de fer la seva feina

És sinònim de **cada u**.

No s'ha de confondre amb **cadascun** o **cada un**.

Cadascun -a de

Adjectiu determinant que indica 'tota persona o tota cosa de les que formen part d'un grup o d'una col·lectivitat'.

Cadascun dels països de la zona euro

Cadascun va junt i porta sempre un *de* al darrere.

Casc

En comptes de casc urbà per anomenar el centre d'una ciutat, podem fer servir **centre urbà** o **nucli urbà**. En lloc de casc antic, podem emprar **ciutat antiga** –per designar els límits d'una ciutat romana o medieval-, **barri antic** –si fem referència a la demarcació d'una ciutat, d'una vila o d'un poble gran- i **part antiga** –si parlem d'un sector poc delimitat d'una població, d'un conjunt de diversos barris, etc.

Celebrar

El verb *celebrar* l'hem de reservar per a usos i contextos solemnes: festivitats, commemoracions, aniversaris, successos..., però no per a actes ordinaris de caràcter estrictament administratiu.

- ✘ El contracte derivat del conveni celebrat entre l'empresa constructora i l'entitat bancària tindrà una validesa de tres anys
- ✔ El contracte derivat del conveni **subscrit** entre l'empresa constructora i l'entitat bancària tindrà una validesa de tres anys

Cercle, cèrcol, *círcol

El **cèrcol** és una barra de ferro o fusta amb els dos caps units. La forma en castellà és *aro*.

També, específicament, és una peça circular de ferro de 45 cm de diàmetre interior, generalment pintada de color carabassa, col·locada a 3,05 m d'altura i unida al tauler de manera que el punt més proper de la vora interior del cèrcol és a 15 cm de la superfície del tauler, de la qual penja la xarxa i per on s'ha de fer entrar la pilota. Naturalment, parlem de bàsquet.

Un **cercle** és una porció d'un pla limitada per una circumferència, un espai dins una circumferència. També, figuradament, pot ser una associació de persones que tenen un local on poden reunir-se per enraonar, jugar, llegir els diaris, revistes, etc.

l el *círcol és una forma incorrecta que, segons el significat, hem de substituir per **cercle** o per **cèrcol**.

En Joan, quan era petit, jugava amb el cèrcol al carrer; ara, de gran, fa entrar pilotes al cèrcol

En Joan sempre busca la quadratura del cercle, sempre pensant en coses impossibles

Colindant?

Quan un terreny o una casa està al costat d'una altra, diem que n'és **veí** o **veïna**, **contigu** o **contigua**, que una casa **confronta** amb l'altra o que n'és **limitrofa**, però no podem pas dir que és *colindant*, perquè aquesta no és una paraula catalana.

De les tres parcel·les confrontants, la seva casa i la meva són veïnes, comparteixen la paret mitgera

Colleja

Arran d'una sèrie de televisió ja finalitzada, ara hi ha qui rep o dóna *collejas* en lloc de **calbots**, aquests cops al clatell amb el palmell per castigar algú, per avisar-lo... També se'n diu **clatellot**, **clatellada**, **carxot**, **bescollada**... Té molts noms perquè és una acció molt repetida arreu del territori i ha generat molta productivitat terminològica.

Gràcies a les aportacions *bocinaires* d'arreu del domini lingüístic hi vam afegir: **mastegots**, **xufles**, **bufes**, **cosquis**, **coscoi**, **coscollada**, **cosconelles**, **coscorrons**, **gleves**, **plantofades**, **cleques**, **guaies**, **tostorros**, **closcades** i **caporrns**.

Com i com a

En Joan és director de projecte, **com** la Joana

Com a director, en Joan ho fa molt bé

Veiem en aquestes dues frases anteriors que els usos de **com** i **com a** són ben diferents.

Com estableix una comparació entre els dos elements que relaciona, i es pot substituir per *igual que* o *com si fos, de la mateixa manera que*.

Com a equival a *en qualitat de, en concepte de, amb caràcter de*. La forma *com a* es redueix a *com* si va seguida de *quelcom, algun*, un article (*el, la, un...*) o un demostratiu (*aquell, aquest...*).

En Joan ja exerceix **com a** director

En Joan ja exerceix **com** un director

Complert i complet

Complert és el participi del verb *complir* i vol dir que s'ha executat una cosa, que s'ha complert.

A l'agència han **complert** la seva paraula

Complet és un adjectiu de dues terminacions i significa que hi és tot, que conté tots els elements.

Aquest pis té una cuina **completa**
 Aquesta casa té un bany **complet**

Complimentar

El mot *complimentar* vol dir 'fer compliments a algú'. Per tant no es pot usar per substituir *emplenar, formalitzar* o *respondre*.

Emplenar, quan es tracti de **completar** un imprès amb un seguit de dades.

S'ha d'**emplenar** l'imprès de sol·licitud

Formalitzar, quan es tracti de presentar un imprès degudament emplenat davant un registre, un jutge, etc.

Hem **formalitzat** l'imprès per a la declaració de la renda

Respondre, quan senzillament vulguem referir-nos a l'acció de consignar les dades que ens demana un imprès.

Responen les preguntes **marcades amb X**

Comptar amb

Aquesta expressió només és correcta en el sentit de ‘confiar en alguna cosa o en l’ajut d’algú’, ‘tenir per segur’.

Compto amb tu perquè m’ajudis en el trasllat

No és sinònima, doncs, de **tenir**, **disposar de** o **haver-hi**, i quan prengui aquest significat s’ha de substituir per alguna d’aquestes possibilitats.

- ✗ El cotxe compta amb quatre coixins de seguretat
- ✓ El cotxe té quatre coixins de seguretat

Comte, conte, compte

En Josep, que és comte, cada nit explica un conte sobre un compte que té a Suïssa

Es veu, oi, què és cada paraula?

El **comte** -o la **comtessa**- és el títol nobiliari de qui té un comtat.

El **conte** és la narració (infantil o no).

El **compte** (que en català és masculí) és un càlcul, un compte corrent (o bancari), la interjecció d’avis o alerta (**compte!**). Es relaciona amb el verb *comptar* i amb *comptabilitat*, *comptable*, *comptaquilòmetres*...

Constar i obrar

Segons la Real Academia Española, *obrar* significa en castellà ‘ser una cosa en un lloc determinat’: és a dir, *trobar-se*, *ser*, *constar*, *figurar* una cosa en un lloc.

Segons l’Institut d’Estudis Catalans, *obrar* significa ‘procedir, aplicar l’activitat a un fi, especialment d’ordre moral’ (per exemple, *Ha obrat molt malament.*) i ‘deixar sentir una cosa els seus efectes, tenir eficàcia’.

Com veiem, doncs, són termes diferents...

El documento obra en nuestro poder

- ✓ El document es troba (és) a les nostres oficines

El remedio que obraría es éste

- ✓ El remei que obraria és aquest

Contemplar

El verb *contemplar* té diversos significats, com ara ‘mirar amb atenció alguna cosa’ i ‘tenir contemplacions amb algú’. Aquest verb exigeix un subjecte animat. Un article, una sentència, un programa o un expedient no poden contemplar res. Per tant, no és sinònim de *disposar*, *establir*, *preveure*, *recollir*, *incloure*, *prendre en consideració*, *tenir en compte*, etc.

- ✗ En compliment del que contempla l'article 12 de la Llei d'arrendaments urbans...
- ✓ En compliment del que disposa l'article 12 de la Llei d'arrendaments urbans...

Corregir o *corretgir?

Massa sovint, quan rebem algun text per revisar, trobem aquesta frase a l'encapçalament: “Per *corretgir...”

Quan diem *corretgir incloem aquesta ‘t’ que no consta en la forma escrita: és un so que –en un registre col·loquial– ens ajuda a pronunciar una paraula, però que **no és correcte ni escriure’l ni pronunciar-lo**. També passa en les paraules *api* (i no *àpit), *col·legi* (i no *col·lègit) o *improvisar* (i no *improvitsar).

Per no haver de corregir, NO al corretgir!

Corresponent i respectiu

Sovint s'utilitzen indistintament els adjectius *corresponent* i *respectiu*, els quals, però, tenen significats diferents.

Corresponent vol dir “que està en relació amb alguna cosa, li pertoca, li pertany o li és propi”:

- ✗ Li van donar el carnet de soci amb la localitat respectiva
 - ✓ Li van donar el carnet de soci amb la localitat **corresponent**
- A cada carnet li correspon una localitat.

- ✗ Deixa la carta a la bústia respectiva.
 - ✓ Deixa la carta a la bústia **corresponent**
- La carta ha d'anar a la bústia que li pertoca.

Respectiu, en canvi, vol dir “pertanyent o relatiu a cadascuna de dues o més persones o coses”. Ha d'anar acompanyat de l'article determinat o del possessiu:

- ✓ Els atletes, amb els seus entrenadors **respectius**, van acudir a la reunió
- Cada atleta va acudir a la reunió amb el seu entrenador.

Utilitzem l'adverbi *respectivament* per destacar aquesta relació entre dos elements de diferents sèries. A vegades, però, se'n fa un ús abusiu:

- ✓ Les capitals de l'Anoia i del Bages són Igualada i Manresa, **respectivament**
- La capital de l'Anoia és Igualada i la del Bages, Manresa.

- ✗ Els opositors poden presentar el DNI o el passaport, respectivament
 - ✓ Els opositors poden presentar el DNI o el passaport, **indistintament**
- Cada opositor pot presentar o bé el DNI o bé el passaport.

Darrere i darrera

La paraula **darrere** té quatre funcions: preposició, adverbi, adjectiu i, encara, substantiu.

Com a preposició i com a adverbi és invariable (només té terminació masculina, **darrere**), com a adjectiu té terminació masculina i femenina (**darrer, darrera**) i sempre va acompanyat d'un substantiu. Com a substantiu té gènere masculí (**darrere**).

Vegem-ne uns exemples:

No el veies? Era **darrere d'ella** (preposició)

En Josep s'ha amagat **darrere el banc** (adverbi)

La **darrera** escena passava en un banc (adjectiu)

El **darrer** dia de l'any van pintar el banc (adjectiu)

Acabaven de pintar el banc quan s'hi va asseure, de manera que es va embrutar tot el **darrere** (substantiu)

*Radere és una forma col·loquial que no és correcta.

Datació

Cal recordar de la fórmula de datació que:

- la localitat i la data se separen amb una coma;
- la data no s'introdueix mai amb la preposició a;
- el dia i l'any s'escriuen en xifres;
- el mes s'escriu en minúscules;
- la preposició *de* que introdueix el nom del mes s'escriu tallada per si cal apostrofar (per exemple, *d'abril*) o per escriure la preposició sencera (per exemple, *de maig*);
- l'any no porta punt per indicar el miler (no és cap quantitat), i
- el final de la datació no porta punt.

(Població) , (dia) d (preposició de) (mes) de (any)

Badalona, 1 de maig de 2004

De l'edat mitjana

L'adjectiu que es refereix a tot el que és relatiu o pertanyent a l'edat mitjana de la història és **medieval**, i no pas *mitgeval ni *migeval.

L'època medieval era època de castells i senyors

De/del 2005

Quan escrivim la data sencera o bé esmentem un any, sovint dubtem de si hem de posar o no l'article *el* entre la preposició *de* i la xifra de l'any. Per exemple, dubtem entre les expressions següents:

27 de desembre de 2004
27 de desembre del 2004

En les enumeracions i llistes, totes dues solucions (amb article davant l'any i sense article) són possibles, sempre que se'n faci un ús coherent dins un mateix text.

En Dídac es presentarà a les oposicions del 2005

L'exposició estarà oberta del 2004 al 2006
L'exposició estarà oberta de 2004 a 2006

Totes dues formes són correctes, amb article i sense, però en el llenguatge administratiu i jurídic s'usa sense article en les fórmules completes de datació. Així, per a la datació de documents, per exemple, és:

Badalona, 27 de desembre de 2004

Degut a

L'expressió *degut a* és incorrecta quan s'usa amb valor causal, o sigui quan expressa la raó, el motiu d'alguna cosa. Cal substituir-la per la preposició *per* o bé per locucions com ara *per raó de*, *a causa de*, *gràcies a*, *per culpa de*, etc. segons el context.

L'expressió *degut a* pot ser correcta si es tracta del participi del verb *deure* seguit de la preposició *a*, i forma part de l'expressió *ser + degut + a*. En aquest cas ha de concordar amb l'element anterior de la frase a què es refereix.

La crisi fou deguda a la manca d'acord

- ✗ La inauguració de l'edifici s'ajorna degut al mal temps
- ✓ La inauguració de l'edifici s'ajorna a causa del mal temps

Desar i guardar

Aquests dos verbs són similars en contingut, però no sempre són intercanviables.

Desar significa 'Posar en lloc segur alguna cosa per tal de tenir-la guardada mentre no s'ha de fer servir'. Així doncs, guardem una cosa i la desem.

El **guardar**, 'Preservar de dany' i, específicament en informàtica, 'Enregistrar una informació en un suport adequat, generalment per donar-li un caràcter definitiu o per raons de seguretat'.

Per això, guardem un arxiu i desem les sabates

Despejar?

Despejar una incògnita, un cielo despejado, una mente despejada...

Són significats diferents per a un únic verb, al qual en català podem trobar solucions variades.

Així, a *Despejar una incògnita*, el verb corresponent en català seria **aïllar**. Definició: 'en matemàtiques, fer que figuri tot sol un terme d'una equació. Aïllar una incògnita'.

Així doncs, tindríem:

En aquesta equació aïllem la variable x

I per a *Un cielo despejado*, el cel s'ha **aclarit** i ara està **net**; per a *Una mente despejada*, la persona **té les idees clares**, s'ha **espavilat** o **desvetllat** (si estava adormida). I encara més: l'habitació ara està **desembarassada** i la policia ha **desallotjat** el local.

Direcció i adreça

El **domicili** d'una persona és allà on resideix o s'estableix, i la indicació d'on resideix és l'**adreça**.

En Joan ha canviat de domicili dos cops en un any

En Joan té una nova adreça

La **direcció** és el costat cap on s'encamina una persona o una cosa, o on està situada. També significa l'acció de dirigir (una orquestra, una organització, etc.).

La vida d'en Joan ha pres una nova direcció

A en Joan li han encarregat la direcció del projecte

Directriu o directiva?

Una **directriu** és la línia o norma de caràcter general que serveix de guiatge en la conducta o en l'actuació d'algú o d'algun grup.

Les directrius d'un partit polític

Una **directiva** és una norma bàsica dels organismes internacionals (com ara la Unió Europea) que han de complir tots els seus membres.

Hi ha una directiva comunitària que prohibeix la publicitat del tabac

Doncs

La conjunció *doncs* no és correcta per introduir una causa d'allò que s'acaba de dir. En aquests casos hem d'emprar *perquè*, *ja que* o qualsevol altra conjunció causal.

- ✗ El regidor de Governació proposa de tancar el local, doncs li consta que és perillós
- ✓ El regidor de Governació proposa de tancar el local, perquè li consta que és perillós

El web i la web

El mot **web** actua sovint com un adjectiu per formar altres termes relacionats, com ara pàgina web o servidor web. En alguns casos s'elideix el substantiu que actua com a nucli i queda reduït a la forma **web**, que manté el gènere del substantiu elidit: per exemple, **la web** (femení) per pàgina web i **el web** (masculí) per lloc web (el conjunt de pàgines web en un mateix domini o subdomini).

Per estar al dia de tot el que fem al CNL heu de visitar les nostres webs Agenda o Notícies al web www.cpl.cat/badalona

Els papers es trenquen?

Els papers **s'esquincen** o **s'estripen**, però no es trenquen. La definició de trencar fa referència a 'alguna cosa dura'.

Així doncs, els talons bancaris **s'estripen** (o **s'esquincen**) i els braços o les cames es **trenquen** (o s'esquincen, si patim un **esquinc** (i no *esguinc –torçada d'una articulació–)).

Emoticones

Són ‘ícones emotives’ —d’aquí ve el nom— o símbols gràfics que s’utilitzen per expressar estats d’ànim, però també professions i personatges, gestos... en els missatges de correu electrònic o els xats d’internet.

Generalment consisteixen en representacions del rostre humà a partir de caràcters ASCII. Alguns exemples són:

:-)	estic content/a	:-o	quina sorpresa!
:-D	estic rient	(OO)	bon dia!
:-[estic molt trist/a		
:-&	amb la llengua feta un embolic		

Si esteu ‘simpàticament’ enfadats podeu posar :-), són els ulls d’en Shin Chan...

Empowerment

Aquesta paraula anglesa, tan utilitzada en segons quins mitjans, es refereix a una estratègia de motivació i promoció en el treball que consisteix en la delegació o transmissió de poder de decisió als col·laboradors perquè se sentin més implicats en l’activitat de l’organització. En català s’ha optat per la forma **apoderament** (i s’ha desestimada *empoderament), i en castellà és *capacitación, empoderamiento o fortalecimiento*.

*En base a

L’expressió *en base a és incorrecta en català i s’ha de substituir per *segons, d’acord amb, tenint en compte o sobre la base de*.

- ✗ El constructor prendrà una decisió en base a la informació de l’equip tècnic
- ✓ El constructor prendrà una decisió d’acord amb la informació de l’equip tècnic

En data / amb data

Sovint quan es fa referència a altres documents, consta que han estat presentats *amb data...* o *en data...* El primer cas es refereix a la data de redacció, és a dir, la data que porta escrita. El segon cas fa referència al dia de recepció, és a dir, a la data en què es rep o es presenta un document, que no necessàriament ha de ser la mateixa que la de l’expedició.

Us comunico que a la citació amb data 12 de gener de 2000, que vaig rebre en data 15 de gener de 2000, no esmenteu...

En Joan i na Joana

Les formes *don* i *doña* no tenen un equivalent en català: les formes **en** i **na** no en són una traducció vàlida. Antigament eren una forma de tractament respectuós, però actualment són un article personal, amb diversos usos segons els dialectes del català.

A Barcelona i a bona part del Principat, fem servir *en* o *el* davant dels noms propis de persona masculins que comencen amb consonant; en els noms femenins o masculins que comencen amb vocal fem servir les formes *la* o *l'*.

en Bernardo, en Lluís (o el Bernardo, el Lluís)
l'Àngel, l'Enric
la Glòria, la Laura, l'Anna, l'Imma

En canvi, a les Balears és ben viu l'ús d'*en* i *na* davant de qualsevol nom (n'Eduard, na Joana), i al País Valencià no se sol usar cap article, ni *en/na* ni *el/la* (Eduard, Joana).

L'ús de l'article davant del nom de persona no afegeix cap matís pejoratiu, com sí que de vegades té en castellà. Així, en català podem usar l'article en casos de familiaritat o gran confiança.

En un nivell formal o estàndard, quan no fem servir el tractament de *senyor* o *senyora*, l'ús més general i recomanable per fer referència a persones amb qui no tenim un alt nivell de familiaritat és l'absència d'article i l'ús del nom i cognom.

A la inauguració assistiran Joan Solà i Enric Larreula
Truqueu a Glòria López
Pompeu Fabra va viure a Badalona

*En quant a

L'expressió **en quant a* és incorrecta en català i s'ha de substituir per les formes *quant a*, *pel que fa a*.

- ✗ En quant a aquesta façana no puc dir res
- ✓ Quant a (o pel que fa a) aquesta façana, no puc dir res

En su defecto

Hi ha diverses solucions, segons el context, per substituir la forma errònia i calcada del castellà **en el seu defecte*. Vegem-ne unes quantes: *si no n'hi ha*, *quan no se'n tingui*, *si no hi és* o *si no és possible*. Cal triar la solució que més s'adigui amb el text.

És millor tallar el formatge amb un ganivet especial. Quan no se'n tingui, se'n pot fer servir un de cuina

L'autorització ha d'anar firmada pel president o, si no hi és, pel secretari

Engegar o endegar

Per expressar que un aparell comença a funcionar utilitzem el verb **engegar**. Per exemple: *engeguem un cotxe, un escalfador, una rentadora o un televisor*. Parlem també d'una *engogada defectuosa, lenta o precipitada*. Per als vehicles, és sinònim de **posar en marxa** (*Posar en marxa el motor d'un vehicle*). Té un significat diferent el verb **arrencar** (o **arrancar**), que s'usa especialment en vehicles o animals, quan inicien el moviment (com ara *La moto va arrencar a la tercera*).

Quan no ens referim a aparells sinó a altres activitats que comencen -per exemple, una campanya de publicitat o un projecte- és més precís parlar de l'**inici** o el **començament** de la campanya o del projecte.

Hem d'evitar dir:

- ✗ La posta en marxa (o la posada en marxa) del projecte
- ✓ L'inici del projecte.

De la mateixa manera, sovint també es fa servir malament el verb **endegar**, que significa 'endreçar o orientar bé una cosa'. Popularment, també té el sentit d'*emprendre, engegar o iniciar*. Així, l'ús del verb *endegar* en les frases següents, que corresponen a textos formals, és inadequat:

- ✗ L'Ajuntament ha endegat una campanya contra la droga
- ✗ El Govern ha endegat un pla de mesures econòmiques

En aquests casos hauríem de dir, per exemple:

- ✓ L'Ajuntament ha organitzat una campanya contra la droga
- ✓ El Govern ha elaborat un pla de mesures econòmiques

Errades freqüents en la llengua oral

Si diem malament una paraula, quan l'escrivim reproduïm el mateix error. Vegem algunes pronúncies incorrectes d'algunes paraules d'ús més freqüent.

pronúncia incorrecta

còdig
 corretgir
 extendre
 garantir
 línea
 llingüística
 llògica
 meteorologia
 nord-america (pron. nord)
 pàrraf
 periode
 texte
 annexe
 antigüetat
 enginier
 exenció
 improvitzar
 milló
 mitat
 tassa
 tèrmini
 venta

pronúncia correcta

codi
 corregir
 estendre
 garantir
 línia
 lingüística
 lògica
 meteorologia
 nord-america (pron. nord)
 paràgraf
 període
 text
 annex (pl. annexos)
 antiguitat
 enginyer
 exempció
 improvisar
 milió
 meitat
 taxa (impost)
 termini
 venda

I ara, una pregunta: per què hem de dir '*nord-america*'?

Perquè les paraules que contenen un punt cardinal conserven completa la pronúncia d'aquest punt cardinal: així, Sud-àfrica (pron. 'sut'), nord-est (pron. 'nort'), sud-oest (pron. 'sut')...

Esports estivals

Qualsevol dels que es fan a la platja des de sempre (vòlei, pales, natació...) però també esports nàutics com ara surf, esquí nàutic, motonàutica, rem, piragüisme, vela... i dels que són ben nous i fins ara tenien noms en anglès:

kneeboard	esquí de genolls
kitesurfing	surf d'estel
body surfing	surf sense planxa
parasailing	vol nàutic

Etcètera o tres punts?

Si una enumeració d'elements queda oberta –perquè qui redacta el text no pretén descriure tots els elements– es recorre a l'expressió *etcètera* (sovint de manera abreujada) o bé als punts suspensius (però no a l'expressió *etcètera* i als punts suspensius alhora). La paraula *etcètera* o la seva abreviatura van precedides d'una coma; els punts suspensius no admeten la coma i s'enganchen directament a la paraula anterior.

- ✗ A l'estoig hi porto el llapis, la goma, la maquineta, el regle, etc...
- ✓ A l'estoig hi porto el llapis, la goma, la maquineta, el regle...
- ✓ A l'estoig hi porto el llapis, la goma, la maquineta, el regle, etc.

Existir

Si busquem el verb *existir* al diccionari, trobarem que vol dir: 'Tenir vida, viure' i 'Ser en la realitat, trobar-se en algun lloc'. Per això és aconsellable que reservem l'ús d'aquest verb per quan vulguem expressar estrictament existència real (viure, ésser) i no pas l'existència analògica. Per tant, quan ens referim simplement a presència, és millor que el substituïm per **haver-hi** o **ser-hi**. Si ho fem així, els nostres escrits seran més precisos, més planers i més àgils, tres característiques essencials en la creació de textos.

- ✗ Si no existeix una necessitat real, no podem actuar
- ✓ Si no hi ha una necessitat real, no podem actuar

Fer més voltes que el 29

El 29 era un tramvia que, a finals del segle XIX, circulava per la part baixa del Paral·lel, a Barcelona: feia voltes i voltes, perquè era de circumval·lació i no tenia origen ni final.

Tantes voltes va fer que va donar una frase feta que perdura en la memòria col·lectiva: fer més voltes que el 29!

Fix o *fixe, text o *texte

En català hi ha adjectius i noms que acaben en síl·laba tònica o forta i en **-x** –com *complex*, *annex*, *reflex*, *fix*– o en **-xt** –com *text*, *pretext*, *mixt*, etc.– que ens fan dubtar quan els hem de dir en masculí. En aquests casos **són incorrectes les formes amb -e** com **complexe*, **fixe*, **reflexe* o **texte*.

Respecte als noms –per exemple: **un reflex del sol**, **un text curt**–la forma singular és sense **e** i el plural masculí es forma afegint **-os** al singular: **uns reflexos del sol** i **uns textos curts**.

Respecte als adjectius, han de concordar amb el nom que acompanyen. El plural del masculí, com en el cas dels noms, es forma afegint **-os** al singular: **uns llocs fixos**, **uns grups mixtos**. Per fer el femení singular, afegim una **-a** al masculí: **un lloc fix** i **una taula fixa**, **un grup mixt** i **una comissió mixta**.

Per escriure el plural del femení, posem **-es**: **unes taules fixes** i **unes comissions mixtes**.

Gelats!

Potser ja esteu gelats per fora gràcies als aires condicionats, però també ens podem congelar per dins gràcies als gelats... I sabeu que podem distingir entre diversos tipus de gelats?

- ✓ el **cucurutxo** o **cornet** (és el que se serveix en una galeta amb forma de paperina)
- ✓ el **gelat de pal** (que té forma allargada i porta un palet clavat per sostenir-lo)
- ✓ el **gelat de barra** (el que es presenta en forma de barra de secció quadrada)
- ✓ el **tall de gelat** (és la porció tallada d'un gelat de barra que se serveix entre dues galetes)

Gens o res?

Gens és un adverb; és a dir, funciona per modificar per exemple un verb, i funciona al costat de *poc*, *gaire*, *molt*... Es fa servir en contextos negatius, condicionals i interrogatius:

La Nina no pesa gens

La pel·lícula no em va agradar gens

Res és un pronom que equival a 'alguna cosa':

No hi ha res que l'espanti

Si volem saber si hem fet servir correctament aquest pronom, podem passar a afirmativa aquesta frase negativa, i reemplaçar *res* per *alguna cosa*. El resultat ha de ser coherent:

Hi ha alguna cosa que l'espanta

Si la frase és interrogativa o condicional, només cal canviar *res* per *alguna cosa*:

Hi ha res, avui? // Hi ha alguna cosa, avui?

Gimcana? gimkana? ginkama? gincama? gymkhana? gincana?

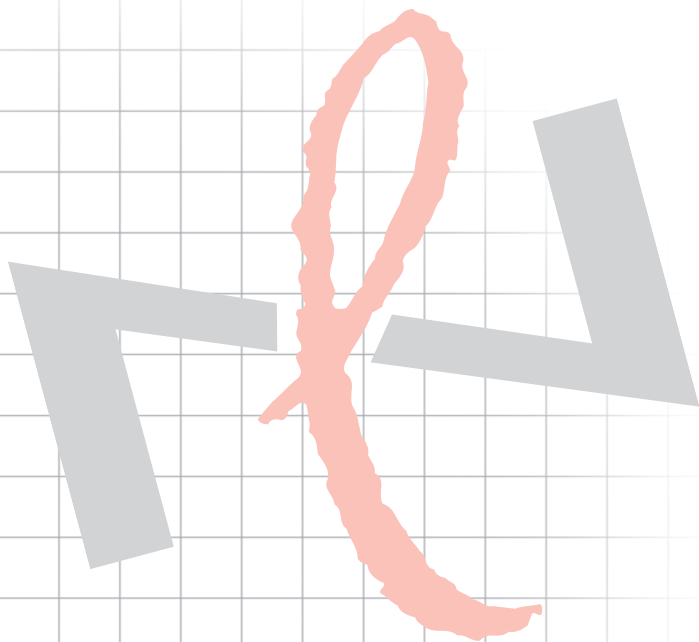
De totes aquestes possibilitats, l'única paraula que és catalana és **gimcana**. Prové de la forma anglesa *gymkhana*, que al seu torn és una combinació de *gym[nastics]* (gimnàstica) i l'hindi [*gend*]khana (sala de joc de pilota). El diccionari diu que és una cursa de característiques especials o de dificultat capritxosa amb finalitat de divertiment. En castellà, tot i que no està incorporada al diccionari oficial de la Real Academia Española, s'utilitza habitualment la forma *gincana*.

■ GPS!

Aquestes vacances no us podeu perdre: amb un **GPS** (la sigla de la denominació en anglès *global positioning system*) –que localitza les coordenades terrestres i l'altura sobre el nivell del mar on es troba un receptor per posicionar-lo–, cap problema! Perquè és un **sistema de posicionament global**.

Els GPS (recordem que les **sigles** no tenen forma de plural) ja són habituals en molts vehicles –fins i tot alguns el porten de sèrie– i també es fan servir en navegació, en esports de muntanya, etc.

Fins ara, els navegadors de les marques **TomTom** i **Geosat2** eren disponibles en català, i se n'hi ha afegit una de nova, **Garmin**. Fins no fa gaire, els navegadors de carretera eren disponibles en moltes llengües –i fins i tot en varietats dialectals de l'anglès (de la Gran Bretanya i dels EUA) i del francès (de França i del Quebec)– però no incloïen el català.

Guia de carrers, *carrerer, callejero

Aquesta llista de les vies urbanes no és sinó una **guia de carrers**, però tot i que en castellà se'n diu *callejero*, no podem pas fer-ne una traducció directa i dir-ne *carrerer.

Normalment aquesta guia de carrers s'inscriu en un **plànol de situació**, un mapa on es dibuixa la ciutat. La llista o catàleg ordenat dels carrers -o dels pobles d'un territori, dels socis d'una societat, etc.- és un **nomenclàtor**.

Ens ve ara a la memòria la **guia de telèfons**, aquell volum o volums que anualment edita Telefónica...

Els noms dels carrers -i els de qualsevol via urbana- s'escriuen segons la seva denominació oficial. Els noms de les vies i altres topònims urbans en general es componen d'un genèric i un complement adverbial o preposicional. Els genèrics són noms com *carrer*, *avinguda*, *plaça*, *via*, *parc*, *barri*, etc. i s'escriuen en minúscula (llevat, és clar, si els correspon la majúscula per posició). Els complements s'escriuen en majúscula.

carrer	de la Mar Negra	avinguda	del Marquès de Mont-roig
carrer	de l'Havana	passatge	del Turó d'en Boscà
carrer	de Federico García Lorca	parc	de les Quatre Hores

Comprovem que entre la denominació genèrica de la via pública i la denominació específica hi ha d'haver la preposició *de*. Quan calgui també hi ha d'haver l'article, com en els exemples anteriors.

Les abreviatures de les vies públiques només s'han d'utilitzar quan sigui estrictament necessari. Així, dins d'un text, convé escriure sencers els mots *carrer*, *plaça*, *avinguda*, etc. En una adreça podem optar per la forma sencera o per l'abreujada. Si l'escrivim abreujada, la preposició i l'article són optatius. Per exemple: **pl. dels Eucaliptus** o **pl. Eucaliptus**.

Les **abreviatures de les vies públiques** més habituals són les següents:

autopista	autop.	costa	no en té	pujada	pda.
avinguda	av.	disseminat	diss.	rambla	rbla.
baixada	bda.	grup	gr.	riera	ra.
barri	b.	industrial	ind.	ronda	rda.
camí	no en té	masia	mas.	rotonda	rot.
cantonada	cant.	mercat	merc.	torrent	torr.
carrer	c/ , c.	parc	no en té	travessera	trav.
carreró	cró.	passatge	ptge.	travessia	trv.
carretera	ctra.	passeig	pg.	urbanització	urb.
col·legi	col·l.	plaça	pl.	zona	z.
colònia	col.	polígon	pol.	zona escolar	z. esc.
zona militar	z. mil.				

Guionet

ALTRES QÜESTIONS

COM?

QUÈ?

MOTS FORMATS AMB QUALSEVOL PREFIX

JUNTS
(sense guionet i sense espai)

(p. ex. **ex**ministre, pollesportiu, **post**operatori, **pres**colar, **infra**estructura, **ex**marit)

la -r o -s posterior a un prefix no es duplica (llevat d'alguns casos molt tradicionals) (p. ex. **vice**rector, **pre**romànic, **resolució**, **prese**lecció, **corres**ponsabilitat, **ex**representant)

si la segona part comença amb majúscula, és un numeral gràfic o produeix un contacte irregular, **guionet** (p. ex. **ex**-lugosiàvia, **sub**-21, **ex**-xofer)

prefix **no** + adjectiu (p. ex. **no** bel·ligerant)

COMPOSTOS A LA MANERA CULTA (el primer element té terminació culta)

JUNTS
(sense guionet i sense espai)

un sol accent (a la segona part del mot, d'acord amb les regles d'accentuació) (p. ex. **grec**oroma, **audio**visual, **socio**cultural, **fisi**-coquímica, **demo**cratacràcia, **narcotrà**fic)

COMPOSTOS AMB DOS MOTS CATALANS (el primer element manté la forma catalana)

JUNTS
(sense guionet i sense espai)

lexicalitzacions (la suma dels dos mots ofereix una paraula nova) (p. ex. **ai**guardant, **com**pravenda, **vis**tiplau, **port**aveu, **cap**icua, **cor**refoc, **terrà**trèmol, **renta**plats)

AMB GUIONET

per necessitats de pronunciació:

- el segon element comença per r/x/s (p. ex. **Vila**-seca, **Mont**-roig, **para**-xocs, **penja**-robes)
- la soldadura dels dos elements pot dificultar la lectura (p. ex. **cap**-roig, **Font**-romeu, **plats**-i-olles)
- per evitar una repetició que pugui provocar dificultat en la lectura o en la interpretació (p. ex. **Vall**-llebrera, **Bell**-lloc)

per convenció:

- el primer element duu accent gràfic (menys usdefruit i ade-siara, per tradició) (p. ex. **mà**-llarga, **pèl**-curt, **més**-dient)
- són numerals compostos (p. ex. **vint**-i-tres)
- són compostos en què figura un punt cardinal (p. ex. **nord**-est, **Sud**-àfrica)
- són compostos repetitius (p. ex. **bum**-bum, **nyigo**-nyigo)
- són compostos expressius (p. ex. **xup**-xup, **a** corre-cuita, **pen**-gim-penjam)
- són compostos que presenten una forma molt estranya si s'escriu sense guionet (però abans-d'ahir) (p. ex. **adéu**-siau, **cul**-de-sac)

SEPARATS (amb espai)

prefix **no**- + substantiu (p. ex. **no**-bel·ligeràcia)

AMB GUIONET

(p. ex. **ex**-llibris, **dalai**-lama, **new**-look)

MANLLEUS NO ADAPTATS

JUNTS (sense guionet i sense espai)

(p. ex. **ex**vot, vaivé)

MANLLEUS ADAPTATS

Hi ha o hi han

En la llengua **col·loquial**, el verb **haver-hi** apareix sovint en plural quan també van en plural les paraules que el segueixen.

Hi han moltes causes possibles

Hi han gelats

En les **situacions de comunicació més formals**, tant orals com escrites, **s'han d'evitar** aquestes frases amb el verb **haver-hi en plural**. En aquestes situacions s'ha de mantenir el verb en singular encara que les paraules que el segueixen vagin en plural. Per exemple, direm i escriurem:

Hi ha moltes causes possibles

Hi ha gelats

Hores

Quan convé, per claredat i brevetat, expressar l'hora en xifres podem deixar de banda el **sistema tradicional** català i utilitzar el sistema internacional:

- ✓ Dos quarts de deu del vespre
- ✓ 21 h 30 min
- ✓ 21.30 h

No hem de separar mai l'hora dels minuts amb una coma -que es reserva per als decimals- ni amb un apòstrof. No es recomana de fer-ho amb dos punts (sistema propi de la tradició anglosaxona).

Les abreviacions **h** i **min** són símbols internacionals i, per això, no porten punt. Les indicacions horàries amb símbols són incompatibles amb l'especificació de la part del dia a què corresponen perquè les xifres mateix ja ho indiquen.

- ✗ A les 18 hores de la tarda
- ✓ A les 18 hores / A les 18 h
- ✓ A les 6 de la tarda

*Inalàmbric?

Inalàmbric no existeix, perquè no tenim *alambres* en què connectar aquest ratolí (o el telèfon). Ha de ser **sense cable** o **sense fils**.

Incloure, inclòs, incloent-hi, inclusivament

El participi del verb *incloure* és **inclòs** (i no *incluït -ida). Si volem assenyalar que cal comptar amb els dos elements que obren i tanquen la sèrie, podem fer servir l'adverbi **inclusivament** o el participi **inclòs**, que ha de concordar en gènere i nombre amb l'element a què es refereix.

A l'agost tancarem de l'1 al 31 **inclosos**

A l'agost tancarem de l'1 al 31 **inclusivament**

Tanquem fins al 31 **inclòs**

Una altra forma del verb *incloure* és **incloent-hi**, que utilitzem quan volem introduir un element que està comprès en un àmbit més general de què s'ha parlat immediatament abans. Té el sentit de **fins i tot** i, en alguns casos, es pot utilitzar amb la mateixa funció el participi **inclòs** (que també té formes de gènere i nombre).

Tot el material és meu, **incloent-hi** les llibretes

Tot el material és meu, **fins i tot** les llibretes

Tot el material és meu, **les llibretes incloses**

Infraestructura

Els compostos i derivats, el segon element dels quals té una *e* inicial seguida d'una *s*, han de mantenir la *e* encara que estigui en contacte amb una vocal.

infraestructura, poliesportiu, autoescola...

L'Ajuntament en ple o el Ple de l'Ajuntament ?

Depèn.

El **ple** és la reunió general d'una corporació pública, d'un partit o d'un sindicat.

L'expressió **en ple** significa que totes les persones convocades van assistir-hi, i per això, pel fet que és una expressió, va en minúscula.

L'Ajuntament en ple va afegir-se a la proposta

El **Ple**, com a sessió plenària, és la denominació d'un òrgan de gestió d'organismes i entitats -oficials i no oficials- i va en majúscula:

El Ple de l'Ajuntament de Badalona va decidir-ho

Llista / llistat

Quan ens referim a una **llista** ens referim a un full o conjunt de fulls en què hi ha escrita una sèrie enumerativa de noms de persones o de coses, d'adreces o altres indicacions especialment ordenades de dalt a baix o qualsevol sèrie enumerativa de noms o indicacions. Es considera *llista* sinònim de *relació*.

Un **llistat** és un document produït per la impressora en paper continu, el qual pot contenir una llista o no.

- ✗ Hem de consultar el llistat de clients
- ✓ Hem de consultar la llista (o relació) de clients

Majúscules i minúscules

Van en majúscules:

textos normatius concrets (la primera paraula)

Constitució espanyola
Estatut dels treballadors
Llei de política lingüística
Reial decret

entitats, institucions, òrgans de gestió... concrets

Departament de Justícia
Ajuntament de Badalona
Àrea de Serveis Personals
Registre Civil
Secretaria General del Departament de...
el Ple de l'Ajuntament
l'Administració local
l'Estat espanyol

plans, programes, projectes... (la primera paraula)

Pla general de normalització lingüística
Programa de recerca i desenvolupament de...
Projecte de remodelació de...

exposicions, conferències i col·loquis (la primera paraula)

l'exposició "La gran aventura dels velers mercants"
la conferència "Aproximació a Jacint Verdaguer"
el col·loqui "Les deixalles, avui"

topònims

el Barcelonès (minúscula en l'article català)
Castellar de n'Hug
el Masnou
Los Angeles (majúscula en l'article no català)

Majúscules i minúscules

Van en minúscules:

textos normatius no concrets

una llei
les ordres ministerials
els informes de ponència

entitats, institucions, òrgans de gestió... no concrets

els departaments de la Generalitat
els ajuntaments de la comarca
les diverses àrees...
el registre corresponent
les secretaries generals han de...
en les sessions dels plens...
les administracions locals
els estats europeus

parts genèriques d'un document o d'un escrit

preàmbul
les disposicions finals
l'annex 1
l'article 4 3
capítol 4

càrrecs

l'alcalde de Badalona
els consellers i les conselleres
el president de la Generalitat
la cap d'Àrea
el secretari de l'Ajuntament
la interventora
la jutgessa i l'advocada

tipus d'estudis i formació

educació secundària obligatòria (ESO)
formació professional (FP)

documents acreditatius

el document nacional d'identitat (DNI)
el passaport
la llicència fiscal

noms de vies urbanes

carrer de Mar
plaça de la Vila
parc de Lloreda
avinguda de Catalunya

Malalts i malalties

Infermer -a (i els derivats, com **infermeria**) deriva d'un mot antic, *infirm*, procedent del llatí *infirmus* (el contrari de *firmus*, del qual procedeix *ferm* ('que no cedeix, resistent'), equivalent al castellà *firme*, que té el mateix origen).

Infirm va caure en desús i el seu significat va ser assumit per un altre mot, *malalt*, procedent del llatí vulgar *male habitus* ('que es troba malament'), d'on procedeix el francès *malade*. De *malalt* deriva *malaltia*.

Veiem doncs que *enfermetat és un castellanisme i que el mot correcte és *malaltia*.

Els diccionaris recullen el mot *infermetat*, ben inusual per cert, que no és un sinònim exacte de *malaltia*, sinó que és el contrari de fermetat, i vol dir 'manca de fermesa, manca de disposició de l'organisme a complir tal o tal funció'.

L'infermer i la infermera cuiden les persones malaltes
 El personal d'Infermeria es protegeix contra les malalties

Mateix/a

Es fa servir emfàticament per indicar que es tracta precisament d'una determinada persona o cosa i no pas d'una altra, o que el que es diu és exactament allò. En aquest cas equival a *en persona*, *fins i tot* i preferiblement es posposa al nom. És incorrecte *propi*, *pròpia* en aquest sentit.

- ✗ Sembla un fet important per als propis cubans
- ✓ Sembla un fet important per als cubans mateixos
- ✗ La seva pròpia germana li va fer de professora
- ✓ La seva germana mateixa li va fer de professora

Pot tenir un ús pronominal, equivalent a *la mateixa cosa*, *les mateixes coses*, però no pot servir de pronom per evitar repeticions, sinó que en aquest cas s'ha de construir la frase d'una altra manera, posar-hi un pronom feble, *en* o *hi*, o prescindir de *mateix/a*, segons el cas.

- ✓ Diu el mateix que sempre
- ✗ La freqüència de les visites i la durada de les mateixes no seran iguals
- ✓ La freqüència i la durada de les visites no seran iguals
- ✗ Al final de l'examen els estudiants poden sol·licitar un justificant documental que acrediti la seva assistència al mateix
- ✓ Al final de l'examen els estudiants poden sol·licitar un justificant documental que acrediti que hi han assistit

Material d'oficina

Des dels estris més tradicionals, com ara el **llapis** -que és invariable, és a dir, pren la mateixa forma per al singular i per al plural (*un llapis, dos llapis*)- i la goma d'esborrar o el bolígraf, fins als més moderns, com ara el **líquid correctiu** i les **notes adhesives** -recordem que el Tipp-Ex i el Post-it són les marques comercials del líquid correctiu i de les notes adhesives, que són els productes genèrics. És semblant al Velcro (**veta adherent**) o a les Wamba (**vambes**, sabatilles per fer esport).

Medi / mitjà / mig

Medi: entorn, allò que envolta els éssers vius.

El medi natural dels peixos és l'aigua

La notícia ha corregut en medis polítics

Mitjà: eina o manera per aconseguir un fi.

Farà servir qualsevol mitjà per aconseguir el que vol

Enviarem la publicitat als mitjans de comunicació

El substantiu femení *mitjana* és sinònim de mitjana aritmètica. No és correcte *promig ni tampoc, amb aquest significat, *mitja*. [Vegeu pàgina 45]

Temperatura mitjana

Terme mitjà

Classe mitjana

Tècnic mitjà

Mig: Pot ser substantiu, adjectiu o adverbi.

És al mig del terreny (substantiu)

Només vaig veure mig pis (adjectiu)

La sala és mig plena (adverbi)

Tinguem en compte, doncs, que no són correctes les expressions *mig termini -que s'ha de canviar per **termini mitjà**- i *punt mig -que s'ha de canviar per **punt mitjà**.

✗ Farem una inversió a mig termini

✓ Farem una inversió a termini mitjà

✗ Quan hi ha desacord, s'ha de trobar el punt mig

✓ Quan hi ha desacord s'ha de trobar el punt mitjà

Mediambiental

Adjectiu que fem servir per referir-nos al medi ambient. No és correcta la forma *medioambiental. Molt sovint és preferible fer servir l'adjectiu *ambiental*.

L'anàlisi de l'impacte mediambiental ha demostrat que els abocaments...

Especialista en gestió ambiental

Mesos de l'any

Tothom sap dir els noms dels mesos de l'any, però quan hem d'utilitzar-los en forma abreviada tenim dubtes. Com s'abreuja març? I setembre (no és ***septembre**)? I, encara que els noms dels mesos vagin amb minúscula, les abreviatures s'escriuen amb majúscula?

Abans però hem de recordar tres normes bàsiques: 1. les abreviatures només calen quan manca espai; 2. cal utilitzar les abreviatures que ja estan fixades i no inventar-ne de noves, i 3. la marca de les abreviatures és el punt que les talla.

Aquí teniu una relació de les abreviatures dels noms dels mesos, per si les necessiteu.

gener	gen.	juliol	jul.
febrer	febr.	agost	ag.
març	març	setembre	set.
abril	abr.	octubre	oct.
maig	maig	novembre	nov.
juny	juny	desembre	des.

La solució als dubtes anteriors: **març** no té abreviatura perquè no es pot tallar més petit del que ja és; **set.** és l'abreviatura de setembre, i les abreviatures s'escriuen igual que el nom sencer, per això mantenen els accents i les minúscules o majúscules (en aquest cas, minúscules) perquè els noms dels mesos s'escriuen amb minúscula.

Mida i mesura

En un sentit general, *mida* vol dir 'dimensió d'un objecte'. No és correcte **tamany*. *Mesura* és l'acció de mesurar i, en sentit figurat, forma la locució *a mesura* que, una expressió que indica progressió. No és correcte **a mida* que ni **quant més* (**quanta més*, **quants més*, **quantés més*).

Van adquirint seny a mesura que creixen

Munt, muntanya, muntar, muntatge...

Del llatí *mons*, *montis* ens arriba **munt** en el sentit de 'muntanya' i de 'conjunt de coses les unes sobre les altres formant una elevació'.

D'aquí ve que els derivats de *munt* portin també una u:
muntanya, muntanyisme, muntanyenc, muntanyós...
muntar, muntatge, desmuntatge, muntura...

Se m'ha trencat la muntura de les ulleres
 Un cop acabada l'obra, els paletes van desmuntar la bastida

No us deixeu el *que*

Sovint en la correspondència i en documents redactats en català s'omet la conjunció *que* quan introdueix una oració que fa la funció de complement directe. Aquesta ommissió és incorrecta.

- ✗ Us enviem adjunts els plànols dels pisos que creiem us poden interessar
- ✓ Us enviem adjunts els plànols dels pisos que creiem que us poden interessar

Nombre i número

Nombre és el resultat de comptar les coses que formen un agregat.
Hi ha un nombre de 500 pisos per vendre

També emprarem el mot *nombre* com a sinònim de *quantitat*.
Hi ha un gran nombre de pisos buits

Número és el nombre amb què una cosa és designada dins d'una sèrie o col·lecció.
El número 10 del carrer del Bruc, el número 1 de la revista, el número de telèfon del client, la pàgina número 18 ...

Nomenar i anomenar

No és el mateix:
L'anomenaran en el discurs
que
La nomenaran presidenta de l'entitat

Anomenar significa 'dir el nom' (no és correcte *nomenar).

Nomenar vol dir 'designar algú per a un càrrec o alguna cosa per a una funció'. El substantiu corresponent és **nomenament**. No són correctes *nomenar ni *nomenament. Tampoc no s'admet *nomenar.

Obertura i apertura

L'**obertura** és l'acció d'obrir. En segons quins contextos és sinònim d'**inauguració**.
En Joan celebra dilluns l'obertura de la seva botiga
En Joan participarà dimarts en l'obertura del cicle de concerts
Els anys d'apertura a Rússia van ser força durs

L'**apertura** és l'entrada de corrents liberals i més democràtics en un règim polític.

Olorar

Olorar és un verb transitiu que significa ‘aspirar aire amb el nas per sentir l’olor (d’una cosa)’.

L’**olor** són les partícules que emanen d’un cos i que afecten agradablement o desagradablement l’òrgan de l’olfacte.

Quan porta un complement nominal, **olor** s’hi enllaça amb la preposició **de** (i no a): Fa olor de roses. I quan l’olor és desagradable és preferible fer servir **pudor** més que no pas *mala olor*.

Per tant, no hem de confondre **olorar** i **fer olor d’alguna cosa**.

✗ Que bé que olora aquesta colònia!

✓ Les flors no oloren perquè no tenen nas

✓ Quina bona olor que fa aquesta colònia, fa olor de nen petit!

Ordinals en xifres àrabiques (11è) i romanescs (XI)

Les xifres romanescs s’usen en l’expressió dels segles (segle XXI), del nom d’alguns reis (Felip II) i papes (Joan Pau II), d’algunes carreteres (N-II), embarcacions (Ariane V), etc.

Però les xifres romanescs també s’usen en els noms de congressos, jornades, festivals, competicions i altres activitats similars. Com que s’entén que les xifres romanescs tenen un valor ordinal, en aquests casos no és necessari marcar aquest valor amb l’abreviatura.

Per tant,

✗ XXVs Jocs Olímpics ✓ XXV Jocs Olímpics

✗ Ir Congrés de... ✓ I Congrés de...

✗ IIIa Trobada de... ✓ III Trobada de...

Orella i oïda

Aquesta parella de mots sovint es confonen:

L’**orella** és l’òrgan de l’audició:

Quin mal d’orella!

Capacitat auditiva de l’orella esquerra / de l’orella dreta

Té una lesió a l’orella interna

[I no pas ‘Capacitat auditiva de l’oïda esquerra/dreta’ ni ‘Té una lesió a l’oïda interna’.]

L’**oïda** és el sentit de l’audició, el fet de sentir-hi.

Els músics tenen una oïda excel·lent

En castellà, una sola paraula designa els dos conceptes: **el oído** (masculí), i d’aquí prové la interferència.

Per descomptat, la forma ***oïde** no existeix...

Ostentar

El verb **ostentar** només té la definició de ‘mostrar, especialment amb afectació o per vanitat’. Així, ostentar el càrrec de president és una expressió gramaticalment correcta, però té el sentit que el president fa ostentació del càrrec.

Generalment, el que volem dir quan utilitzem aquest verb és que algú **exerceix** o **ocupa** un càrrec determinat (o, simplement, que el **té**), i que en virtut d’aquest càrrec **exerceix** una competència o **compleix** unes obligacions.

El senyor Camps *ocupa* el càrrec de president i *exerceix* la més alta representació de la institució

També se’n fa un ús erroni en altres contextos: un títol o una titulació es **té** o es **posseeix**.

Cal *tenir* la titulació requerida
Posseeix un títol nobiliari

Hem de cenyir-nos, doncs, al significat propi de cada verb i no **fer-ne ostentació**.

*Paulatinament?

Gradual és un dels mots que pot servir per substituir el castellanisme **paulatí-ina*. També pot ser útil **progressiu** –*iva*. Pel que fa a la forma adverbial, en comptes de **paulatinament* podem dir **gradualment**, **progressivament**, **lentament** o **de mica en mica**.

Pel·lis i i el com-s’ha-fet

Aquest mes heu llegit un llibre molt bo del qual s’ha fet també la pel·lícula. Com que ja sabeu de què va i com acaba, aneu a veure els extres que ofereix el DVD: els actors, l’equip tècnic, potser algun joc relacionat, altres pel·lícules del moment, potser algun tràiler promocional i el **com-s’ha-fet**, és a dir, els continguts addicionals amb entrevistes amb els directors i els guionistes, comentaris sobre el rodatge, preses no incloses, etc. És el que en anglès anomenen **making of**.

Pequín

El **nom tradicional en català** per designar la capital xinesa és **Pequín**, i els seus habitants són pequinesos o pequineses.

La forma **Beijing** és la transcripció dels caràcters xinesos a l’alfabet llatí d’acord amb el sistema anomenat *pinyin*, adoptat per la República Popular de la Xina l’any 1979.

*Per la present

És força corrent en el llenguatge administratiu català, per influència de l'argot burocràtic castellà, l'ús indegut del mot **present** com a pronom i com a adjectiu. Aquest ús és incorrecte i s'ha de substituir pel demostratiu **aquest/a**. Hi ha casos en què, senzillament, podem prescindir d'aquest calc.

✗ Per la present us comunico que a la reunió de la comunitat de veïns es va prendre l'acord...

✓ Amb aquesta carta us comunico que a la reunió de la comunitat de veïns es va prendre l'acord ... (o Us comunico que a la reunió de la comunitat de veïns es va prendre l'acord...)

Per què / per a què / perquè

Per què és la combinació de la preposició *per* i el relatiu o interrogatiu *què*:

1. **què** relatiu (= el qual)

Aquest és el tema per què ens interessàvem tant

2. **què** interrogatiu (= quin motiu)

No entenc per què ha d'estar sempre rondinant. Per què plores?

Per a què és la combinació de la preposició composta *per a* i l'interrogatiu *què*. Significa 'per a quina cosa'.

Ningú no sap per a què feien servir aquelles andròmines

Perquè és una conjunció causal o final:

1. **perquè** causal (= ja que)

Hem vingut perquè teníem ganes de veure-us

2. **perquè** final (= a fi que)

Lliga'l fort perquè no caigui

I també podem substantivar la conjunció causal:

3. **perquè** substantiu (= motiu)

Aquest és el perquè de la nostra visita

Phishing

El *phishing* és una tècnica en què algú suplanta la identitat electrònica d'algú altre -o d'una entitat, empresa, etc.- per aconseguir les dades de la persona a qui s'adreça. Intenta, en sentit figurat, pescar-lo. En català, si se'n fa, és la **pescua electrònica**, i la persona que en fa és un **pescaire electrònic**.

Pivot

Ara que comença la temporada, recordem que, en bàsquet, el jugador que en la fase d'atac té la funció de fer passades, proporcionar pantalles, llançar a cistella i agafar rebots és el **pivot** (i no *pívo; és a dir, és aguda i no plana).

■ Pla, plànol, planell i plano

Planell és un terreny pla i elevat (en castellà, *altiplanicie*). No té doncs el mateix significat que **plànol** (o el seu sinònim **pla**): ‘mapa o dibuix d’una superfície, un edifici, etc.’ Ara bé, com que el substantiu *pla* ja té altres sentits, és millor reservar *plànol* per a aquest significat, amb la qual cosa s’eviten ambigüitats:

representació gràfica de Badalona = **el plànol de Badalona**

espai planer sobre el qual s’ha construït Badalona = **el pla de Badalona**

Van instal·lar la tenda en aquell planell

Demà em portaran els plànols de la casa nova [i no pas: els *planells de la casa nova]

Mira bé al plànol per on has de passar [i no pas: Mira bé al *planell]

Per descomptat, *plano és la pronúncia de la paraula castellana *plano*.

■ Planter, pedrera i cantera

Un **planter** és un lloc on es crien les plantes petites, destinades a ser trasplantades; però també és, en sentit figurat, un grup de persones que poden destacar en un àmbit determinat, especialment en un esport o en una professió.

Una **pedrera** és el lloc d’on s’extreu la pedra.

Cantera significa ‘ganes de cantar’. Per tant, no té el significat de pedrera ni de planter...

Aquesta escola és un planter de futurs professionals d’èxit

Li han ofert de treballar a la pedrera

Cada matí, a la dutxa, té una cantera!

■ Pondre

Aquest verb té dos significats:

1. Fer **ous** (un animal, especialment un ocell) i 2. Un **astre**, passar a sota l’horitzó. Per a la flexió, com *respondre*. El seu participi és **post**.

Així doncs, les gallines ponen i el sol es pon

D’altra banda, hi ha el verb **posar**: ‘fer que alguna cosa sigui o estigui en un lloc determinat, fer-la estar en una nova posició o en un nou estat’. El seu participi és **posat** (*masc*) i **posada** (*fem*). Cal recordar que el participi també té funcions de substantiu.

Les gallines s’han posat a pondre

Al meu cotxe li cal una bona posada a punt...

■ *Portantveu o portaveu?

La persona que, per la seva autoritat o pel seu càrrec, és l’encarregada de transmetre el parer d’un grup, d’un partit, d’una autoritat, és la **portaveu**.

Postura o posició?

postura

Manera de posar-se físicament una persona, positura.

En la seva intervenció, el ponent no va canviar mai de postura

posició

Opinió o actitud que es té davant una situació concreta.

La posició de l'investigador era contrària al clonatge humà

Potser / pot ser

No hem de confondre aquests dos termes perquè equivalen a significats diferents:

Potser és un adverbi que marca la possibilitat, la probabilitat o la versemblança d'allò que es diu.

Potser se n'ha oblidat

Fonèticament, en català central la *o* és àtona i es pronuncia *u*.

La forma **pot ser** és una combinació dels verbs *poder* i *ser*, per la qual cosa també té formes de passat (podia ser), de futur (podrà ser), etc.

Pot ser que demà plougui, La carta pot ser que encara no hagi arribat

Fonèticament, en català central la *o* és tònica i es pronuncia *o*.

Si pot ser, porta-m'ho demà; potser m'hi trobes

Precisem

Precisar significa 'explicar amb precisió'. No és correcte com a sinònim de *necessitar*. L'expressió **ser precís** tampoc no és sinònima de *caldre*, sinó que significa 'ser exacte'.

- ✗ A les oficines de l'Ajuntament us donaran els documents que preciseu
- ✓ A les oficines de l'Ajuntament us donaran els documents que necessiteu

- ✗ És precís fer la remodelació de la plaça
- ✓ S'ha de / És necessari / Cal fer la remodelació de la plaça

*Promig i mitjana

En estadística, el substantiu femení *mitjana* és sinònim de **mitjana aritmètica**, és a dir, el resultat de dividir un seguit de nombres per la quantitat de nombres que tenim.

No és correcte *promig ni tampoc, amb aquest significat, *mitja* (femení de **mig**). El terme correcte, doncs, és *mitjana*. [Vegeu pàgina 38]

- ✗ El promig de pisos venuts és força alt
- ✓ La mitjana de pisos venuts és força alta

Provisió o providència?

Quan ens referim al **document** on s'expressa una resolució dictada per un jutge o una jutgessa, o per un tribunal, que decideix sobre qüestions de tràmit o sobre peticions secundàries o accidentals, estem parlant d'una **provisió**.

Deixem que la providència (la divina) il·lumini els que redacten provisions

Punt volat

El punt de la ela geminada és un **punt volat**, no pas un punt com els altres (ni tampoc un guió). En el teclat dels ordinadors es troba a la tecla amb la xifra 3.

- ✗ La til·la pot ser la solució als teus nervis
- ✓ La til·la pot ser la solució als teus nervis

Quadrienni

El període de quatre anys és un **quadrienni** (i no *quatrienni), l'espai de tres anys és un **trienni**...

Dos anys	Bienni
Tres anys	Trienni
Quatre anys	Quadrienni
Cinc anys	Quinquenni
Sis anys	Sexenni
Set anys	Septenni
Vuit anys	Octaetèride ¹
Nou anys	Novenni
Deu anys	Decenni

¹ Formada a partir de formants grecs, és una excepció a la tendència del català de crear les formes referents a aquesta divisió del temps a partir del llatí.

Realitzar

El verb **realitzar** és un dels verbs que més s'utilitzen com si fos un genèric que serveix per a tot. Hi ha molts verbs, però, que ajusten millor el sentit que volem donar-li. Uns quants són:

acabar	crear	generar	procedir a
acomplir	creure	haver-hi	produir
administrar	donar	interpretar	projectar
aplicar	dur a cap	obrar	redactar
aprofitar	dur a terme	ocasionar	representar
causar	efectuar	ordenar	suposar
celebrar	elaborar	organitzar	tenir lloc
cometre	encarregar	originar	trametre
preparar	compondre	estudiar	participar
treballar	comportar	executar	portar a cap
programar	concebre	exercir	portar a terme
concertar	fer	posar en marxa	confeccionar
formar	practicar	confirmar	formular

Recolzar o donar suport?

Recolzar és posar una cosa de manera que descansi sobre un suport: **Pots recolzar l'escala a la paret.** Té sentit físic i figurat: **Una teoria es recolza sobre fets indiscutibles** (en principi...). És correcte, doncs, quan és sinònim de *repenjar-se*.

En canvi, és incorrecte quan es fa servir com a sinònim de **donar suport**, que és 'advocar per alguna cosa a obtenir, a acordar': **Cal donar suport a les mesures d'estabilització.**

Per tant, ens podem **recolzar** on vulguem (o puguem), però el **suport** ens l'han de donar.

Reial i real

Reial fa referència a allò relatiu o pertanyent al rei o a la reina:
un palau reial, la família reial, el reialme, un reial decret...

La forma del derivat és **reialesa** i no pas *realesa.

L'adjectiu **real** vol dir que existeix de debò, que té una existència efectiva:
un cas real, una millora real, els drets reals, realment...

Rentable o rendible?

Rentable vol dir que es pot rentar. En canvi **rendible** és tot allò que dóna un bon rendiment o que té rendibilitat econòmica. En aquesta segona accepció, és un mot derivat de *renda*.

Recordeu que tots els derivats de *rendible* i *renda* han de mantenir la lletra *d* de l'arrel:
rendiment, rendibilitat, rendibilitzar, rendista...

Decididament, l'únic que és rentable és el diner negre...

Senyalar o assenyalar?

Senyalar significa 'fer o posar un senyal en una cosa'. És sinònim de *marcar*.
Senyaleu amb una creu la resposta correcta

Assenyalar vol dir:

'mostrar amb un **senyal**'

No heu d'assenyalar amb el dit

'dir o manifestar'

El cos de Bombers va assenyalar que calien més mitjans
'indicar'

El penell assenyala el nord

'fixar o determinar'

Hem d'assenyalar la data de la reunió

Recordeu que, en català, **senyal** és un mot **masculí**: **Els senyals de circulació**

Senyora o senyoreta?

Un cas evident de **discriminació lingüística** és l'ús de la forma *senyoreta*. A ningú no se li acudeix de fer servir el masculí *senyoret*, i normalment en les relacions professionals ningú no n'ha de fer res, de l'edat o de l'estat civil d'una persona. Generalment, amb la forma *senyoreta* s'indica de manera subtil la condició de persona amb tasques auxiliars o de poca responsabilitat. Per tant, evitem aquest ús.

- ✗ Truqueu a la senyoreta Glòria
- ✓ Truqueu a la senyora Glòria López
- ✓ Truqueu a Glòria López

Si no i sinó

Sinó és una conjunció adversativa que denota oposició de la frase que introdueix respecte a la frase anterior. També pot significar **tan sols** o **excepte**.

No agafarem la crema de factor 20 **sinó** la de factor 40

Si no és una conjunció condicional (*si*) més un verb en modalitat negativa. També pot passar que hi hagi un verb el·líptic i llavors *si no* equival a **en altre cas, d'altra manera, altrament**.

No trobarem lloc **si no ens esforcem a llevar-nos d'hora**

Si no pot ser una conjunció concessiva (*si*) més un verb en modalitat negativa, potser elidit.

Si no morena, **almenys** trençaré el color

Si o sí?

Doncs depèn del que vulguem dir... **Si** (sense accent) és la conjunció condicional (és a dir, introdueix una oració amb una condició o un dubte). **Sí** (accentuat) és l'adverbi d'afirmació.

Vols un bitllet de cent euros? **Si no** és fals...

Vols un bitllet de cent euros? **Sí!**

Vols un bitllet de cent euros? **Sí, si no** és fals...

Si s'escau / si escau

El castellà utilitza la locució *en su caso* en un seguit de contextos per als quals el català disposa de dues possibilitats que no són equivalents ni, per tant, intercanviables:

Si s'escau: si s'esdevé, si es produeix (una cosa), si es dóna el cas.

L'execució d'aquest projecte, si s'escau (si es produeix), haurà de comptar amb el vistiplau de X

Si escau: si cal, si és procedent.

Aquest document serà revisat i, si escau (si s'adiu amb les disposicions legals), aprovat per l'autoritat competent

En un ordre del dia: Lectura i aprovació, si escau, de l'acta de la sessió anterior

Sigles

Es formen prenent la inicial de les paraules de la denominació completa, sigui aquesta singular o plural. Per això, les sigles es mantenen invariables.

El plural d'una sigla no s'especifica de cap manera, ni afegint una -s, ni duplicant els components. El nombre d'una sigla es dedueix pel context i pels elements de la frase que hi concorden.

un **CAP** (centre d'atenció primària) i tres **CAP** (centres d'atenció primària)
i no *CAPS, *CAPs, *CAP's o *CCAAPP

AV (associació de veïns / associacions de veïns)
i no *AVV o *AAVV

Només es conserva la duplicació de lletres en alguns casos: **CCOO** (Comissions Obres), **PPCC** (Països Catalans) i **JJOO** (Jocs Olímpics), que són termes ja tradicionals.

Símbols

Són abreviatures de conceptes fixades per un organisme oficial i que tenen reconeixement internacional. Per tant, també són invariables.

No admeten cap marca de plural, encara que allò que abreugen o representen sigui un plural.

20 km (vint quilòmetres) i no 20 *kms
18 h (per indicar les sis de la tarda) i no 18 *hs

Per acabar, recordem que les abreviatures han de dur punt al final, però que les sigles i els símbols no porten punt mai.

*Solventar

L'ús d'aquest verb s'ha fet molt freqüent en contextos suposadament cultes, però no és propi del català. Les formes equivalents, segons el context, poden ser *resoldre*, *solucionar*, *evitar*, *corregir*...

- ✗ Han de solventar aquests problemes ràpidament
- ✓ Han de **resoldre aquests problemes ràpidament**

- ✗ Em pots ajudar a solventar-ho?
- ✓ Em pots **ajudar a solucionar-ho?**

Subdirector/a o sotsdirector/a?

Sotsdirector/a no és incorrecta, però es considera obsoleta. Per això es fa servir de manera preferent **subdirector/a**.

Tal i com?

També trobem expressions com aquesta: “Tal i com vam acordar...”

Tal com és una locució conjuntiva que no ha de dur mai la *i*.

Tal com dèiem... **NO a la I de TAL I...!**

Tanca

En unes obres o en una casa, l'element que delimita un terreny, un solar o un pati, etc. és una **tanca**. En castellà, se'n diu *cerca* o *valla*. De la mateixa zona se'n diu un **tancat** (*un cercado*, en castellà).

En una bossa, un collaret, una caixa, l'element que serveix per tancar una cosa és **una tanca**. En castellà se'n diu *cierre*.

Les vaques ja no es poden escapar perquè els han posat una tanca electrificada
Porte la bossa oberta perquè la tanca s'ha espatllat

Tanmateix no és també

Tanmateix expressa que una cosa té lloc, malgrat allò que semblava oposar-s'hi. És la forma catalana del *néanmoins* francès, l'italià *nonostante*, l'anglès *however* i el castellà *sin embargo*.

No hi van assistir tots els membres de la Junta; tanmateix la reunió va ser molt útil

També, en canvi, vol dir 'així mateix', 'de la mateixa manera', 'igualment'...

- ✗ S'accepten els títols de llicenciada en Dret i tanmateix els resguards corresponents
- ✓ S'accepten els títols de llicenciada en Dret i **també els resguards corresponents**

Tatxar

És un barbarisme quan es fa servir en comptes de *ratllar, guixar, passar ratlla...*

Si t'has equivocat, ratlla els mots incorrectes

El seu substantiu és **ratllada** o **guixada**.

Quina guixada hi ha en aquest llibre!

El significat de *tatxar* és **fer un tatx**, tallar un tros d'una fruita per tastar-la. Segur que aquest estiu heu tatxat més d'un meló i d'una síndria!

Taula i mesa

Quan es troben un conjunt de persones per dirigir una reunió, fer una assemblea o participar en una corporació, s'asseuen en una **taula** però han format una **mesa**.

Així doncs, en època d'eleccions hi ha **meses electorals**, en un congrés hi ha una **mesa presidencial** i, en segons quines sessions, es constitueix la **mesa d'edat**

El moble amb potes que serveix per menjar, escriure, treballar, jugar, etc. és la **taula**. Quan aquesta taula té forma circular és una **taula rodona**, forma que pren un sentit figurat quan, en una assemblea o en un col·loqui, els ponents o conferencians ofereixen les seves idees en condició d'igualtat.

Fixeu-vos, doncs, que per constituir una **mesa** no cal cap **taula**!

Tauell, mostrador i tauler

Quan anem a una botiga i ens despatxen, ho fan al **tauell** ('taula llarga i alta que hi ha a les botigues per mostrar els gèneres als compradors'; en castellà, *mostrador*), perquè el **mostrador** només és, gramaticalment, un adjectiu de dues terminacions que significa 'que mostra'.

D'altra banda, relacionat amb *tauell* per l'etimologia de la paraula i també pel significat, **tauler** és la 'superfície plana i llisa per fixar-hi paper -tauler d'anuncis, tauler de control, d'instruments, de comandament- o per jugar a alguns jocs -escaquer-'.

Vols jugar a escacs amb mi? Porta el tauler, que hi jugarem!

✗ Has de penjar el ban al tauell d'anuncis

✓ Has de penjar el ban al tauler d'anuncis

✗ Li va caure el pot de pintura i va tacar tot el mostrador...

✓ Li va caure el pot de pintura i va tacar tot el tauell...

Terme / termini

Terme: moment final, o més rarament inicial, d'un espai de temps prefixat, d'un termini.

Termini: espai de temps de què es disposa per fer una actuació determinada.

El dia 25 és el terme dels vint dies hàbils que la llei ens concedeix de termini.

Terrasses, vetlladors i veladores

A l'estiu és molt agradable de prendre la fresca asseguts en alguna de les **terrasses**, de vegades cobertes amb algun tipus de tendal, dels bars o altres establiments que ocupen les voreres de la ciutat.

Potser hem sentit algú que d'aquestes terrasses en diu ***vetlladors**, per la traducció del castellà **veladores**, però tant l'una com l'altra tenen un significat ben diferent de les terrasses, ja que es refereixen a la tauleta per vetllar o a la persona que vetlla algú. Cal suposar que la confusió ve de la forma d'aquestes tauletes de vetlla -petites, rodones, d'un sol peu- amb les dels bars.

L'ordenança és molt clara respecte de les mides de les terrasses

Topall

La peça que fa que una cosa o un aparell hi topi (en castellà, *tope*).

El topall de la porta ha impedit que el vent la tanqués de cop
El tren s'ha aturat gràcies al topall

Tope

En català té diverses possibilitats, depenent del context o del sentit de la frase: **límit, màxim, molt...** L'expressió *a tope* té expressions sinònimes com ara **de gom a gom, a sac, a totes...**

Vaja! M'ha passat la data límit de pagament del curs...
El curs va començar a sac / a totes, amb l'aula plena de gom a gom

Topònims amb article

Hi ha molts topònims -o noms de lloc- que porten article. En tenim diversos exemples ben a prop: **el** Barcelonès, **el** Masnou, **les** Guixeres o el carrer de l'Escala.

Aquest article actua com qualsevol altre article: es contreu amb les preposicions i s'apostrofa quan cal, i s'escriu amb minúscula (menys si li correspon per la posició inicial, després d'un punt, etc.).

Visc **al** Masnou. Avui vinc **del** Masnou

L'Escala és ben bonica, però **el** Masnou també ho és

Nota 1: Totes les comarques catalanes porten article, llevat d'Osona, que no en porta mai.

Nota 2: Aquesta norma afecta l'article salat (el poble de **s'**Agaró, les platges menorquines d'**es** Castell) i el personal (Castellar de **n'**Hug).

Arreu del món hi ha topònims que porten article. Si són noms catalanitzats (normalment són llocs amb els quals hi ha hagut algun lligam històric per conquestes, relacions comercials, etc.) l'article també va amb minúscula: **el** Caire, **el** Tibet, **l'**Havana...; si són noms no catalanitzats, l'article s'escriu amb majúscula i la preposició no té contraccions: és el cas de **Los** Angeles (sense accent, que l'anglès no té accents), **La** Rioja, **Le** Havre, **EI** Salvador, **A** Toxa...

Una postal d'**EI** Salvador i una altra del Tibet

Pel que fa al nom dels països, l'ús de l'article varia segons el país. Hi ha països que en porten sempre (**el** Brasil, **la** Xina, **els** Estats Units, **el** Senegal, **la** Gran Bretanya) i n'hi ha que no en porten mai (Portugal, Puerto Rico, Etiòpia...). Com que aquesta qüestió sempre genera dubte, el millor és consultar-ho en alguna obra enciclopèdica o a l'**Optimot**, entre d'altres recursos.

Topos

És a dir, **els pics** (si són petits) o **les llunes** (si són grosses) d'una tela.

Potser s'han passat, amb **les llunes** d'aquest vestit...

Topos

També tenen aquest nom en castellà els **talps**, aquells animals gairebé cecs que habiten en galeries subterrànies que ells mateixos construeixen.

Tràfic i trànsit

Si esteu comerciant, fent una activitat d'intercanvi o un transport, esteu **traficant** amb la mercaderia amb què tracteu. Llàstima que els **tràfics** més habituals al món siguin els d'armes i els de drogues!

En canvi, si esteu passejant, passant per la via pública o circulant amb el vostre vehicle esteu **transitant**. I quan hi ha molts cotxes hi ha un **trànsit** espantós!

Encara una altra: si esteu enmig d'un afer que us causa enrenou o trasbals, esteu passant un **tràfec**.

Augmenta el tràfic de productes agrícoles per la frontera
Avui el trànsit estava molt malament... Havia caigut un senyal de trànsit...
La Maria té paletes a casa... Quin tràfec!

Trametre i transmetre

Cal distingir entre **trametre**, que vol dir 'enviar', i **transmetre**, que significa 'transferir o conduir'; així doncs, són molts semblants, però no sinònims. En contextos científics i tècnics és habitual emprar *transmetre* i *transmissió*, ja que el que es transmet no són objectes ni persones sinó ones, senyals, moviment, qualitats, etc.

Per contra, *trametre* i *tramesa* són termes que s'empren solament per referir-se a objectes: paquets, mercaderies, cartes, etc., o bé a persones.

- ✓ Trametre a algú un missatge, una carta
- ✓ Transmetre dades d'un ordinador a un altre

Vam o vàrem

Les **dues formes verbals *vam* i *vàrem*** -*vam escriure* i *vàrem escriure*, o *van llegir-ho* i *varen llegir-ho*- són **correctes**, però la segona no és pròpia de la nostra àrea geogràfica. Fixem-nos que, parlant, cada persona té feta aquesta tria i no se sol sentir ningú que les barregi. En la **llengua escrita**, de tota manera, es **dóna preferència a la primera**: *vas*, *vam*, *vau* i *van*.

El que sí que **s'ha d'evitar és barrejar les dues formes en un mateix text**. N'hem de triar una per coherència.

Vint-i-nou

Recordem que en els numerals que van del 21 al 29 s'intercala una *i* entre la desena i les unitats, i que aquesta *i* s'uneix amb guionets: **vint-i-u**, **vint-i-dos**, **vint-i-tres**...

Escrivim també guionet entre les desenes (D) i les unitats (U) (trenta-quatre) i entre les unitats (U) i les centenes (C) (dos-cents), però no en la resta de numerals.

Han assistit a la festa mil set-cents trenta-tres convidats

La **fórmula DUC** continua fent molt de servei!

Vistiplau / vist i plau

El significat d'aquestes dues construccions és el mateix. La diferència que presenten és la funció.

Vistiplau és la forma del substantiu sinònima de verificació i conformitat.

El certificat ha de dur el **vistiplau del president**

Vist i plau són dos verbs coordinats que han esdevingut una locució, que és sinònima de *visar*, és a dir, verificar i donar conformitat.

(en una signatura)

Vist i plau

El president

Vostre, vostra, vostres

Un premi per la ***vostre tasca**

Hi veieu l'error?

Segur que sí, perquè segur que recordeu que aquest pronom possessiu tònic és de dues terminacions: **vostre** per al masculí, **vostra** per al femení.

Per tant,

Rebreu un premi per la **vostra** tasca

Rebreu un premi pel **vostre** treball

Cal precisar que quan la relació que expressen els possessius és evident pel context, en prescindim:

✗ L'Anna es va posar les seves mans a les seves butxaques perquè tenia fred

✓ L'Anna es va posar **les mans a les butxaques perquè tenia fred**

Perquè és evident que la mà és la seva mà i que la butxaca també és la seva butxaca...

Wi-Fi?

L'acrònim **Wi-Fi** correspon en anglès a **wireless fidelity**, que significa 'fidelitat sense fil'. La locució adjectiva **sense fil** s'aplica a qualsevol dispositiu que estableix la comunicació elèctrica sense cables conductors.

Així, ens connectem a la **xarxa local sense fil Wi-Fi** o, simplement, a la **xarxa Wi-Fi**. Es mantenen les majúscules com en la forma **Hi-Fi** (de *high fidelity*).

RECURSOS A INTERNET
(DESEMBRE 2008)

Optimot

El CPNL s'ha unit al Termcat, la Secretaria de Política Lingüística (SPL) i l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) per crear un servei de consultes lingüístiques unificat, únic i accessible per internet: <http://optimot.gencat.cat> i també a <http://www.cpnl.cat/optimot>.

Per això, a partir del dia 9 de maig de 2008, el servei de consultes lingüístiques que fins ara us ofería el CPNL l'assumeix **Optimot, consultes lingüístiques**.

El cercador Optimot integra en el sistema com a fonts lingüístiques la 2a edició del *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC; els diccionaris terminològics del Termcat; les fitxes del web de l'SPL; la col·lecció "Criteris lingüístics" de l'SPL; el *Nomenclàtor oficial de la toponímia major de Catalunya* de la Comissió de Toponímia de Catalunya (2a edició), i el *Diccionari català <>castellà* (3a edició) d'Enciclopèdia Catalana.

Optimot és un cercador que permet trobar de **forma ràpida i autònoma** la resposta als dubtes més habituals (ortogràfics, morfosintàctics, terminològics, de lèxic, de convencions gràfiques, etc.) en l'ús de la llengua catalana. Per a les qüestions més difícils de resoldre inclou un **servei d'atenció personalitzada** de consultes **per correu electrònic** (registrant-se com a usuari) o **per telèfon** (per a qui no tingui internet).

Només cal introduir-hi les paraules clau que millor descriuen el dubte perquè el cercador trobi ràpidament la resposta. Per defecte, la modalitat de cerca és la bàsica, però podeu també seleccionar altres modalitats de cerca: per arrel, frase exacta, criteris o castellà-català. El cercador us mostrarà una llista de resultats i clicant a sobre de qualsevol d'aquests en veureu el detall en un requadre a la banda dreta de la pantalla, a més de la informació de la font.

Si la resposta del cercador no us satisfà, podeu fer la consulta a través de la bústia Atenció personalitzada accessible des de qualsevol pàgina web d'Optimot. Quan estigueu registrats podreu fer consultes a un equip de professionals, veure les respostes a les vostres consultes i el vostre historial i revisar actualitzar les vostres dades personals i d'accés al servei. En qualsevol moment podeu consultar les condicions d'accés i l'avís legal de l'Optimot, i també us podeu donar de baixa del servei.

Si no teniu internet o si, per altres motius, voleu tenir l'opció de fer una consulta telefònica, al **telèfon 902 879 659** un equip de lingüistes atén i canalitza els dubtes i les consultes.

Els canvis en la societat –i, sobretot, els canvis que ha comportat l'aparició i la generalització en l'ús d'internet– demanen canvis en els serveis que presten les institucions públiques. Cal donar noves eines d'aprenentatge de la llengua i d'autonomia professional. Optimot s'inscriu en l'objectiu del servei d'assessorament lingüístic del Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL), que és facilitar suport tècnic, de forma temporal, a les persones usuàries del servei d'assessorament perquè arribin a ser autosuficients en matèria lingüística.

Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC2)

Des de 1932 fins a 1995, la llengua catalana va tenir com a diccionari de referència el *Diccionari general de la llengua catalana* de Pompeu Fabra. El 1995 va aparèixer la primera edició del *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans, la Secció Filològica del qual aconsegueix la funció d'acadèmia de la llengua catalana que l'Institut té encomanada. Aquesta funció comporta l'estudi científic de la llengua, l'establiment de la normativa lingüística i el seguiment del procés d'aplicació d'aquesta normativa en l'àmbit que li és propi: les terres de llengua i cultura catalanes.

El mateix any 1995, però, es comença a treballar en una nova edició -que s'anomena **DIEC2-**, ampliat amb les observacions i els suggeriments relatius a la primera edició.

El DIEC2 és el **diccionari normatiu**, és a dir, és el diccionari que estableix oficialment la forma i el significat de les paraules reconegudes com a pròpies i generals de la llengua catalana. Això no vol dir que una paraula que no hi consti sigui incorrecta: un diccionari general no pot incloure tots els mots d'una llengua (hi poden faltar tecnicismes, localismes, etc.). Tampoc no vol dir que fins aleshores aquestes paraules fossin incorrectes, simplement no hi estaven recollides.

Com en la primera edició, s'ha intentat fer un diccionari ideològicament neutral, amb un tractament igualitari de les persones, amb definicions sense caire polític, religiós o masclista, per la qual cosa s'han revisat també definicions anteriors: **conversió**: DIEC1 'Conversió dels pagans al cristianisme', DIEC2 'Conversió al cristianisme, a l'islamisme'; **tim**: DIEC1 'glàndula... de l'home adult'; DIEC2 'glàndula... de la persona adulta'.

També s'han revisat els gentilicis, i ara s'hi inclouen **estatunidenc -a** i **badaloní -ina**, entre d'altres.

S'ha eliminat qualsevol indicació sobre el caràcter dialectal de la paraula per manifestar així explícitament que una bona part de les formes d'una llengua són, a la fi, dialectals.

El DIEC2 conté un total de **69.988 entrades**, gairebé 2.500 més que el DIEC1 (488 del lèxic general i 1.994 del lèxic d'especialitat), i molts més exemples (més de 50.000). Des d'ara són normatius mots i locucions com **a l'alça**, **aixecar acta**, **bingo**, **grappa**, **lifting**, **pica-pica**, **rebeca**, **zàping**, **xador**, **pizzer/a**, **ido** (una conjunció pròpia de Menorca) i **pitavola** (a Andorra se'n diu de la papallona).

Aquesta obra és el diccionari de totes les persones catalanoparlants, on tothom s'ha de sentir representat, i per això s'hi han incrementat els dialectalismes i mots regionals (**quarto**: 'en plural, popularment, diners', **gaita**: en femení plural, 'coses que distreuen, que entrebanquen'), estrangerismes (**carpaccio**, **jiddisch**, **sommelier**) i mots no genuïns.

Des del dia 18 d'abril de 2007, la nova edició es pot consultar a través del web: www.iec.cat.

Consorti per a la Normalització Lingüística

El nostre web ofereix informació sobre recursos lingüístics, serveis a empreses, aprenentatge de la llengua catalana, etc. amb diversos enllaços d'internet. Per descomptat, és molt útil tant per a persones particulars com per a empreses i entitats. Té un **enllaç** directe a l'**Optimot**.

Al web www.cpnl.cat/badalona hi ha la informació del nostre CNL, amb les notícies, l'agenda, les activitats pròpies i l'apartat **Voluntariat per la llengua**.

Enciclopèdia Catalana

El grup editorial Enciclopèdia Catalana ofereix, **obert i gratuït**, l'accés als seus diccionaris i a la Hiperenciclopèdia.

Només cal entrar a www.enciclopedia.cat i triar entre el diccionari o l'enciclopèdia, segons les nostres necessitats. La versió en anglès, l'Encyclopaedia, és una selecció de temes catalans en anglès. En total hi ha 575.000 entrades, 50.000 fotografies, 2.000 dibuixos, 1.500 vídeos, 2.000 mapes, 250.000 connexions hipertextuals internes i 30.000 connexions hipertextuals externes.

Rodamots

Aquest butlletí electrònic publica i/o envia cada dia -a qui s'hi subscriu- una paraula o expressió en català amb el seu significat i un exemple d'ús. Des del 1999 ha enviat més de 2.000 paraules i expressions i ha rebut més de 600.000 visites al seu web www.rodamots.com.

'Cada dia un mot' envia paraules, frases fetes, locucions o refranys amb una unitat temàtica setmanal, una bona excusa per fer circular la llengua. Alguns d'aquests temes han estat mots relacionats amb la mandra, amb el moviment, insults i desqualificacions, marques, epònims, refranys, comparacions, onomatopeies, manlleus...

Com a exemple, la paraula *bri*, allò que és en una quantitat molt petita (un bri d'herba, un bri de safrà, un bri d'intel·ligència). Fa uns dies donava l'explicació del refrany '**A cal sabater, sabates de paper**'. Sabeu a què es refereix?

Traductor de llengua catalana a internet

Les secretaries de Política Lingüística i de Telecomunicacions i Societat de la Informació han activat un nou traductor per internet, obert a tothom i gratuït, que permet traduccions del català al castellà, a l'anglès, al francès, a l'alemany, a l'occità i a l'occità aranès, en ambdues direccions, i també del castellà a l'occità i a l'occità aranès, en ambdues direccions.

<http://traductor.gencat.cat>

Recordeu que tots els sistemes de traducció automàtica donen una traducció de qualitat esborrany, més o menys alta, que ha de revisar primer l'autor/a mateix i després un corrector/a professional si voleu obtenir la mateixa qualitat que amb una traducció professional.

Termcat

El Centre de Terminologia Catalana (Termcat) es va crear l'any 1985 amb la finalitat de promoure, coordinar i desenvolupar les **activitats terminològiques en llengua catalana**. Ara és un consorci entre la Generalitat de Catalunya, l'Institut d'Estudis Catalans i el Consorci per a la Normalització Lingüística.

El seu web, sempre en constant innovació i actualització, inclou, entre d'altres serveis, el **Cercaterm**, un servei automatitzat de consultes terminològiques del Termcat, que, per mitjà d'internet i de manera gratuïta, us permet resoldre qualsevol dubte terminològic que sorgeixi en la redacció o traducció de textos especialitzats en català. Podeu entrar-hi com a visitants o donar-vos d'alta com a usuaris registrats (per poder fer consultes al Servei d'atenció personalitzada).

A més, té la **Biblioteca en línia**, amb totes les obres de terminologia tècnica i científica en català, i diversos **diccionaris en línia**.

Ho trobareu tot a www.termcat.cat.

El Corrector

La Secretaria de Política Lingüística ha impulsat i finançat un **corrector ortogràfic i gramatical** de la llengua catalana en codi obert que funciona en diverses plataformes. Ha estat desenvolupat pel Grup de Lingüística Computacional de la Universitat Pompeu Fabra, amb la col·laboració de Barcelona Media.

És a <http://parles.upf.es/corrector/>

Parla.cat

Parla.cat és un **espai virtual d'aprenentatge** creat per la Secretaria de Política Lingüística que posa a l'abast els materials didàctics necessaris per aprendre català, aprofitant al màxim les noves tecnologies (fòrum, bústia, xat...). La proposta formativa inclou **quatre nivells** d'aprenentatge, cadascun dels qual es divideix en tres cursos 45 hores de dedicació). Té **dues modalitats** d'aprenentatge: una de lliure (de lliure accés i gratuïta) i una amb tutoria (modalitat de pagament, les tutories són gestionades per l'Institut Ramon Llull i el CPNL).

És a <http://www.parla.cat>

Generalitat de Catalunya - Llengua catalana

Espais de consulta de qüestions relacionades amb la llengua catalana al web de la Generalitat de Catalunya. De l'apartat Publicacions es poden descarregar gratuïtament criteris sobre: majúscules i minúscules, abreviacions, traducció, etc.

És a <http://www20.gencat.cat/portal/site/Llengcat>

És a dir

Portal lingüístic de Televisió de Catalunya i Catalunya Ràdio, amb les qüestions més actuals. <http://www.esadir.cat>

Indicacions

En rodona, paraula catalana (per exemple, **text**).

En cursiva, paraula o locució no catalana (per exemple, *plano*).

Amb un asterisc, paraula o locució catalana incorrecta (per exemple, ***texte**)

Aquesta llista inclou tant l'entrada del *bocí* com les paraules o expressions d'interès que conté

ÍNDIX

Índex

a causa de	21	article en topònims	31, 53
a l'hora	12	article personal	25, 53
a les hores	12	article salat	53
*a mida que	39	arxiu	14
*a nivell de	9	arxivament	14
*a rel de	13	assenyalar	47
a sac	52	autoescola	34
<i>a tope</i>	52	avanç	14
a totes	52	avançament	14
abreviatures		avenç	14
de l'euro	9	Beijing	42
formació i plurals	10	bestreta	14
en noms de carrers	31	bimensual	14
mesos de l'any	39	bimestral	14
en xifres romanes	41	bloc	15
aclarir	22	blocaire	15
acompanyar	10	<i>blog</i>	15
*adelantament	14	bombolleta	12
adhesiu	10	braçal	12
adjuntar	10	<i>burbujita</i>	12
adreça	22	cada u, cadascú	15
advertència	11	cada un, cadascun	15
advertiment	11	cadascun-a de	15
afrontar	11	calbot	16
aiguagim	11	caldre	45
aïllar	22	<i>callejero</i>	31
aleshores	12	cantera	44
ahora	12	*carrerer	31
altra, altre	12	casç	15
altrament	48	*casç urbà	15
amb data	24	celebrar	15
annexar	10	centre urbà	15
anomenar	40	<i>cerca</i>	50
anys sense punt	13	cercle	16
apertura	40	cèrcol	16
apoderament	24	<i>chiringuito</i>	12
apòstrof		<i>cierre</i>	50
signe	13	*círcol	16
en xifres	9	clatellada	16
<i>aquagym</i>	11	clatellot	16
aranja	13	*colindant	16
<i>aro</i>	16	<i>colleja</i>	16
arran de	13	com	17
arrel	14	com a	17
*arrel de	13	coma en decimals	9
article en els anys	21	comarques	53

Índex

complet.....	17	*en base a.....	24
complet.....	17	en data.....	24
complimentar.....	17	*en el seu defecte.....	25
comptar amb.....	18	en i na.....	25
compte.....	18	en ple.....	34
com-s'ha-fet.....	42	*en quant a.....	25
comte, comtessa.....	18	<i>en su caso</i>	49
constar.....	18	<i>en su defecto</i>	25
conte.....	18	endegar.....	26
contemplar.....	19	*enfermetat.....	37
contigu.....	16	*enganxina.....	10
cornet.....	29	engegar.....	26
corregir.....	19	errades en la llengua oral.....	27
corresponent.....	19	*esquinç.....	23
*corretgir.....	19	espavilar.....	22
cucurutxo.....	29	esports estivals.....	27
darrer.....	20	esquí de genolls.....	27
darrere, darrera.....	20	esquinç, esquinçar.....	23
datació		estripar papers.....	23
fórmula de datació.....	20	etcètera.....	28
any sense punt.....	13	euro.....	9
preposicions.....	21	existir.....	28
de/del 2005.....	21	fer front a.....	11
de gom a gom.....	52	fer més voltes que el 29.....	28
de mica en mica.....	42	fer olor de.....	41
degut a.....	21	fer un tatx.....	51
desallotjar.....	22	fins i tot.....	34
desar.....	22	fix.....	28
desembarassar.....	22	*fixe.....	28
<i>despejar</i>	22	formalitzar.....	17
desvetllar.....	22	fórmula DUC.....	54
direcció.....	22	gandula.....	12
directiva.....	23	gelat	
directriu.....	23	de barra.....	29
DNI sense punts.....	13	de pal.....	29
domicili.....	22	gens.....	29
<i>don, doña</i>	25	gimcana.....	29
donar suport.....	47	*gincama.....	29
doncs.....	23	GPS.....	30
DUC		gràcies a.....	21
guionet a les xifres.....	54	gradualment.....	42
edat mitjana.....	20	guardar.....	22
emoticona.....	24	guia	
emplenar.....	17	de carrers.....	31
*empoderament.....	24	de telèfons.....	31
<i>empowerment</i>	24		

Índex

guionet		mostrador	51
norma del guionet.....	32	munt	39
en xifres	54	muntanya	39
guixar	51	muntar	39
hi ha, hi han.....	33	muntatge.....	39
Hi-Fi	55	no us deixeu el <i>que</i>	40
hores	33	*nombrar	40
*inalàmbric	33	nombre.....	40
incloent-hi	34	nomenament.....	40
inclòs.....	34	nomenar.....	40
incloure	34	nomenclàtor	31
inclusivament	34	noms de lloc	53
infermer/a.....	37	nostre, nostra.....	55
infraestructura.....	34	número	40
ja que	23	obertura	40
lentament	42	obrar.....	18
límit	52	oïda	41
límitrof/a	16	*oïde.....	41
llengua oral	27	olorar.....	41
llista	35	ordinals	
l·listat.....	35	en xifres aràbigues	41
llunes.....	53	en xifres romanes	41
majúscules	35	orella	41
<i>making of</i>	42	ostentar	42
mala olor	41	països	53
malaltia.....	37	para-sol.....	12
<i>manguito</i>	12	passar ratlla	51
mateix/a	37	*paulatinament	42
material d'oficina	38	pedrera.....	44
màxim	52	<i>pegatina</i>	10
medi	38	pel·lis.....	42
mediambiental	38	Pequín	42
medieval.....	20	*per la present.....	43
mesa	51	per a què.....	43
mesos de l'any.....	39	per què.....	43
mesura	39	perquè.....	23, 43
mida	39	pesca electrònica.....	43
mig	38	<i>phishing</i>	43
*mig termini.....	38	pics	53
*migeval	20	pivot	43
minúscules.....	36	pla	44
en topònims.....	53	planell.....	44
*mitgeval	20	<i>plano</i>	44
*mitja	38	plànol	31, 44
mitjà	38	planter	44
mitjana aritmètica.....	38, 45	ple	34

Índex

poliesportiu	34	respondre.....	17
<i>pomelo</i>	13	sense cables	33
pondre.....	44	sense fils	33, 55
*portantveu	44	senyal.....	47
portaveu.....	44	senyalar.....	47
posició	45	senyora, senyoreta.....	48
possessius	55	*septembre.....	39
post.....	44	ser precís	45
postura.....	45	si	48
pot ser.....	45	sí	48
potser.....	45	si és procedent	49
precisar	45	si escau.....	49
preposició en els anys	20	si no	48
en topònims.....	53	si no n'hi ha.....	25
progressivament	42	si s'escau.....	49
*promig.....	38, 45	si s'esdevé	49
pronúncia	27	sigles	30, 49
propi, pròpia	37	signe , -	9
providència	46	símbols.....	33, 49
provisió	46	<i>sin embargo</i>	50
punt en els anys, als DNI, a les quantitats	13	sinó	48
*punt mig.....	38	sistema de posicionament	
punt mitjà.....	38	global (GPS).....	30
punt volat	46	sobre la base de	24
punts suspensius	28	solucionar	50
quadrienni	46	*solventar	50
quant a	25	<i>sombrilla</i>	12
*quant més.....	39	sotsdirector/a.....	50
quantitats	13, 40	subdirector/a.....	50
*quatrienni.....	46	suport.....	47
quiosquet	12	tal-txi	11
*radere	20	tal com	50
ratllar	51	*tal i com	50
real	47	tall de gelat	29
realitzar	46	talps	53
recolzar	47	*tamany	39
reial	47	també.....	50
reialesa.....	47	tan sols	48
relació	35	tanca	50
rendibilitzar	47	tancat.....	50
rendible	47	tanmateix	50
rentable	47	tatxar	51
res	29	taula	51
resoldre	50	taulell.....	51
respectiu	19	tauler	51
		tauler d'anuncis	51

Índex

terme	52
termini	52
termini mitjà	38
terrassa	52
text	28
*texte	28
topall	52
<i>tope</i>	52
topònims amb article	53
<i>topo</i>	53
tráfec	53
tràfic	54
tramesa	54
trametre	54
trànsit	54
transmetre	54
tres punts	28
trienni	46
<i>tumbona</i>	12
<i>valla</i>	50
vam, vàrem	54
<i>velador</i>	52
vetllador	52
vies urbanes	31
vint-i-nou	54
vist i plau	55
vistiplau	55
vostre, vostra	55
web	23
Wi-Fi	55
xifres	54
apòstrof (u i onze)	9
fórmula DUC (guionet)	54
ordinals en xifres aràbigues	41
ordinals en xifres romanes	41
xarxa Wi-Fi	55
*xiringuito	12

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CENTRE DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA DE BADALONA I SANT ADRIÀ

Servei Local de Català de Badalona
Av. Alfons XIII, 14-16, entl. 1a
08912 Badalona
Tel. 93 398 46 30 - Fax 93 398 56 17
www.cpln.cat - badalona@cpln.cat

Servei Local de Català de Sant Adrià de Besòs
C. Mare de Déu del Carme, 22, 1r pis
08930 Sant Adrià de Besòs
Telèfon i fax 93 381 20 05
www.cpln.cat - santadria@cpln.cat

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA